TÜRK SOLU

BU SAYIDA:

- Üzeyir baba'nın Aybar'a Mektubu
- Sosyalistler birleşiniz
- İran'da faşist yönetim
- TIP'te gelişmeler

26 Kasım
1968
Yıl: 2
Sayı: 54
125 Kuruş

TİP İÇİN KURTULUŞ YOLU

Türkiye Işçi Partisi bu ülkenin bütün sosyalistlerinin çabalarıyla kurulmuş bir çatıdır. Bu siyasî örgütün kurulmasında örgüt içindeki sosyalistler kadar, antidemokratik kanunlar gereği bir siyasî partiye katılma olanağından yoksun bulunan, memurlar, askerler, 141 ve 142 madde hükümlüleri vb. gibi nice devrimcilerin katkıları vardır. Türkiyenin yarım yüzyıllık sosyalist birikiminin önemli bir kısmı şu anda da TİP çatısı altındadır. Son Büyük Kongrede duyduğumuz TİP tabanının sesi, Zonguldağın maden kuyularından, Anadolu'nun en ücra köylerinden gelenlerin sesi, TİP'in herşeye rağmen en ilerici siyasî örgüt olduğunun kanıtıydı. TİP tabanının sesi, bu partinin tepesine çöreklenmiş olan Aybar kliğinin ters doğrultudaki bütün çabalarına rağmen sosyalist bilincin (statükocu ve anti marksist «Türkiye Sosyalizmi» soytarılığının değil, gerçek sosyalist bilincin) bu ülkede önemli ilerlemeler kaydetmekte olduğunun kanıtıydı. Bütün engellere rağmen, tabandan yükselen bu bilinçli emekçi halkın sesi, Türk sosyalistlerinin TİP'i kurtarma yolunda çabalarının boşa harcanmadığını gösteriyordu.

Biz tabandan yükselen sese büyük önem atfettiğimiz için, sosyalist tabanın TİP'in tepesine çöreklenen oportünist kliğin üstesinden gelmesi denemesinden ve İşçi Partisi'nin gerçek bir sosyalist siyasî örgüt durumuna yükselmesi yolunda çaba gösterilmesinden yanayız.

Parti içi demokrasi ve tüzükle bağdaşmıyan hiç bir tertibin, hiç bir avukat ağız kalabalığının uzun süre TİP tabanındaki sosyalistleri aldatmıyacağına inanıyoruz. Bunun tersinin gerçekleşmesi ve TİP'in uzun süre statükocu, oportü-

TİP İÇİN KURTULUŞ YOLU

TİP'in bir sosyalist örgüt olarak kimliğinin sona ermesine meydan vermemek için, TİP'in yıkıcılarına, Aybar ve kliğine «dur» demek için yapılacak şey şudur: Partiden uzaklaştırılan devrimci unsurların, partinin en bilinçli, en güvenilir üyelerinin tekrar partiye dönmelerinin sağlanması; parti tüzüğüne uygun olarak ve parti içi demokrasi ruhu içinde ilçe ve il kongrelerinin yapılması; en kısa zamanda olağanüstü büyük kongrenin toplanması; Aybar'ın şahsının devrilmesi ve bundan böyle kimsenin Aybarlaşmaması için kesin tedbirler alınması; bugüne kadarki ideolojik ve stratejik sapmaların bilimsel sosyalizm açısından tam bir eleştiriye tâbi tutulması

nist Aybar kliğinin tahakkümü altında kalması, bu partinin bir sosyalist siyasi örgüt olarak kimliğini yitirmesi, herhangi bir YTP, ya da Birlik Partisi derekesine düşmesi, yâni TİP'in yıkılması olur. Bütün yollar denenmeden bunca fedakârlıkların, bunca çabaların boşa gitmesine kimsenin gönlü razı olamaz.

Şu anda TİP'in tepesine çöreklenen Aybar kliği, iki unsura dayanmaktadır: Biri sendika yöneticileridir. Bu grup Aybar'ın birinci dayanağıdır. Bu grubun içinde tek tük uzak geçmişteki günleri, işçilik ettiği günleri hatırlıyarak kendisine çeki düzen verme çabasında olan iyi niyetli kimselerin bulunuşu oportünizme karşı çıkılmasına yetmemiştir. Genel olarak bu grup çoğunlukla daima oportünizmden yana olmuştur.

İkinci unsur ise, doğululardır. Bunlar, Türkiye halkının en çilekeş bölümünü teşkil eden en ilkel demokratik hak ve özgürlüklerden yoksun tutulan, savaşta en ön safta, nimetlerin bölünmesinde en arka sırada yer alan, kendi ana dilini kullanmak gibi burjuva demokratik bir haktan bile yoksun olan yiğit bir halkın dâvasını, Sükanların her üstüne yürüdüğünde gerileyen, tâviz veren bir icazetli sahte sosyalistin kuyruğuna takılarak yü rütecekleri gafletindedirler. Bizce, böyle bir gaflet, doğu halkının gerçek çıkarlarına ihanete eşittir. Doğu halkının dâvası, ancak Türkiye'nin antiemperyalist güç lerinin bu memleketi tam bağımsız ve gerçekten demokratik kılma yolundaki mücadelesi içinde düşünülebilir. Bunun bilincine varmayan bir kimse, o halk adına konuşma hakkına sahip değildir.

Bu durumda, TİP'in bir sosyalist örgüt olarak kimliğinin sona ermesine meydan vermemek için, TİP'in yıkıcılarına, Aybar ve kliğine «dur» demek için yapılacak şey şudur: Partiden uzaklaştırılan devrimci unsurların, partinin en bilinçli, en güvenilir üyelerinin tekrar partiye dönmelerinin sağlanması; parti tüzüğüne uygun olarak ve parti içi demokrasi ruhu içinde ilçe ve il kongrelerinin yapılması; en kısa zamanda olağanüstü büyük kongrenin toplanması; Aybar'ın şahsının devrilmesi ve bundan böyle kimsenin Aybarlaşmaması için kesin tedbirler alınması; bugüne kadarki ideolojik ve stratejik sapmaların bilimsel sosyalizm açısından tam bir eleştiriye tabi tutulması.

TİP'i gerçek bir sosyalist örgüt, Türkiye'deki yarım yüzyıllık sosyalist birikimin tümünü kucaklıyan, genç devrimci kuşaklarının ilham kaynağı, dostun düşmanın saygıyla baktığı bir örgüt hâline yükseltme olanakları ancak bu yoldan gerçekleşebilir. Bunu gerçekleştirecek bilinçli ve güvenilir kadrolar da vardır.

OKURLARIMIZA

★ **53 üncü sayımızla beraber verdiğimiz «Millî Demokratik Devrim» adlı 32 sayfalık broşür gazetemizin ekidir, ayrıca para ile satılmamaktadır.**

★ PTT ile abone olan okurlarımız posta makbuzlarının arkasına açık adreslerini ve hangi sayıdan itibaren abone olduklarını yazmayı lütfen unutmasınlar.

★ **İkinci yılda eski makbuzlar tamamen hükümsüzdür. Bu makbuzlardan elinde olan varsa, bunları gazete adresine göndermelerini önemle rica ederiz.**

★ Yeni yılda aboneler için 3 parçalı, sair gelirler için 2 parçalı makbuzlar kullanılmaktadır.

★ **Hazırlanmakta olan Birinci Cilt (ilk 52 sayı) idarehaneden alanlar için 50. — liradır. Taşradan istenirse posta masrafı ilâve olunur. Cilt kapağı 15. — liradır. Posta masrafı aynı şekilde ilâve edilir. Ciltler hazır olduğu zaman hemen ödemeli olarak göndermemizi isteyen okurlarımız şimdiden sıraya girebilirler.**

★ İkinci yıla girerken yeni abone düzeni kurulmasına rağmen bazı aksaklıklar olacağını kabul ediyoruz. Okurlarımızın bizi bağışlamasını ve mektupla veya telefonla abone servisimizi uyarmalarını rica ederiz. Abonesi biten okurlara bir fazla sayı ve hatırlatma mektubu yollamakla yetinmekteyiz.

★ **İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana dışında gazetemizi dağıtma olanakları şimdilik olmadığı için, bu iller dışındaki arkadaşların gazetemize abone olmalarını tavsiye ederiz.**

DÜZELTME

Geçen sayımızın eki Millî Demokratik Devrim başlıklı yazının 32. sayfasının ikinci paragrafındaki birinci cümle de önemli bir dizgi yanlışlığı olmuştur. Cümlenin doğru şekli şöyledir:

«Devrimin temel kuvvetleri, yani millî demokratik devrimin dayanacağı güçler şehir ve köy proletaryası, şehirlerin ve köylerin yarı - proleter unsurları, şehir ve köy küçük burjuvazisi, asker - sivil aydın zümredir.»

Düzeltiriz.

başyazı •

Türk Sosyalizminin bugünkü gerçeği tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için emperyalizm - işbirlikçi sermaye - feodal ağa üçlüsüne karşı çıkmaktır.

Sosyalistler Birleşiniz!

Suphi Karaman

Sosyalizm bir fazilet anlayışıdır. Kaynağını insan ruhundaki şefkat ve merhamet duygularından alır. Toplumdaki ekonomik ve sosyal dengesizliklerle de uygun ortama erişir, kuvvetlenir ve toplumsal güce sahip olur. Daha sonra da teorisini kurar, bilimsel hüviyetine kavuşur ve eyleme geçer. Sosyalist bir parti olarak örgütlenme, eyleme geçiş döneminin başlangıcıdır.

Ruhlarında şefkat ve merhamet duygusu taşımıyanlar hiçbir zaman sosyalist olamazlar. Çevrelerindeki sosyal ve hukuksal haksızlıkların, ekonomik dengesizliklerin çelişilerini sezemezler. Ezilenlerin iniltisini duyamazlar. Ezilmişliğin nedenlerini kavrayamazlar. Egemen durumda bulunanları ve ezenleri, tanrı buyruğu saymasalar bile, bir olup bitti olarak kabül ederler. Haksızlıkları, yolsuzlukları ancak parça parça merhametlerle giderebilmeği düşünürler. Siyasal güç eğemen sınıflarda olduğu için hertürlü şefkat ve merhamet davranışları göstermekten, göz boyamasından daha ileri geçemez. Kökten ve toptan çareler çıkarlara aykırı düşer. Bölük pörçük çareler felsefelerine daha uygun gelir.

Oysa toplumdaki haksızlıklar birleşik kablardaki su gibidir. Her alandaki dengesizlik alt yapıdaki bozukluklardan ve benzer kanallardan beslenir. Parça parça merhamet duyguları ile, bölük pörçük çözümlerle hiçbir şey düzeltilemez. Kablardan birindeki su düzeyi değiştirilirse bile, bir süre sonra, herşey eski haline gelir. Çünkü kaynağa dokunan olmamıştır. Kaynak kaynaklığını korudukça, kötülük de her kolda at oynatacaktır. Kaynağa kökten çarelerle inebilmek, parça parça merhamet alışkanlıklarından sıyrılmakla ve toplumun tüm yönlerine gerçekçi bakış açısından eğilebilmekle mümkün olur.

Toplumdaki ekonomik ve sosyal dengesizlikler sosyalizm için uygun ortamın baş etkenidirler. Dengesizlik eşit emek ve kabiliyetin ulusal gelirden eşit pay alamamasından ileri gelir. Ulusal gelir tüm bireylerin ortaklasa emeğinin bir ürünüdür. İster feodalite düzeninde olsun, isterse kapitalist sistemde olsun, mültimilyonerler de, mültimilyarderler de kazançlarını, hiç kimsenin yardımı olmaksızın, kendi başlarına elde edebilmiş değillerdir. Güçlü varlıklarının elde edilmesinde çevrelerinde çalışan diğerlerinin alın terleri, nasırlı elleri ve çoğu kez de «ah!» ları katkıda bulunmuşlardır. Kişisel emekleri ile elde ettikleri gerçek kazançlarındaki değerler binlerin, yüzbinlerin artık değerleri ile de üst üste katlanarak milyonlar, milyarlar elde edilmiştir. Bu bir sosyal uçurumdur. Liberal ekonomik sistemde adına sermaye birikimi denilmektedir. Kapitalist düzenin gücü de buradan gelir. Az gelişmiş ülkelerin yüzyıllar boyu sömürülmesi, kendi ülkesinde köyün ve geniş emekçi yığınlarının ezilmesi, 8-10 yaşındaki çocukların maden ocaklarında, bir deri bir kemik kalmış kadınların fabrikalarda düşük ücretlerle yıllarca çalıştırılmasının sonucu olarak bugün kapitalist ülkelerin şaşaası elde edilmiştir. Kapitalist düzende sermayenin bu şaşaası, bugün, daha güçlü bir sömürünün mekanizmasını teşkil etmektedir.

Bugün artık gelişmiş ülkelerde maden ocaklarında çalıştırılan çocuklar kalmamıştır. Ama dışa dönük sömürü daha kurnaz metodlarla ve de dostluk kisvesi altında sürdürülmektedir. Az gelişmiş ve çok gelişmiş ülkeler arasında ham ve mamül madde mubadelesindeki fiyat makanizması, dış yardımların biçimsel organizasyonu, yabancı sermayenin uygulanması, geri kalmışları büsbütün çıkmaza sokmaktadır. Feodallerin ve yerli işbirlikçilerin gayri milli davranışları da kalkınmayı imkânsız kılmaktadır. Bu çevrelerin gayreti ile mal ve emek köylerden şehirlere akıtılırken, gericilik ve hurafe de köye götürülmektedir. Dış ve iç etkenler, toplumdaki ekonomik ve sosyal dengesizliğin süreci olarak, sosyalizme uygun ortamı yaratmaktadırlar. Eşit emek ve kabiliyetin ulusal gelirden eşit pay alamaması sonucunda şefkat ve merhamet duyguları ile dolu faziletli aydınlar çoğaldıkça, geniş halk yığınları uyandırıldıkça sosyalizm de kuvvetlenmekte ve toplumsal güce sahip olmaktadır.

Sosyalizm, yüz yılı aşkın tarihi içerisinde, teorisini yaratmış ve bilimsel küviyetine kavuşmuştur. Ancak zamanın akışı içerisinde kapitalizmin, özünde bir değişiklik olmamakla beraber, biçiminde ve çeşitli bölgelerdeki uygulanışında meydana gelen değişiklikler sosyalizmin de içinde yaşanılan gerçeklere uygun davranışlarda bulunmasını gerektirmektedir. Bir bilim olarak sosyalizm, bu eleştikiyeti rahatlıkla ve her zaman gösterebilecek durumdadır. Sosyalizmde öz asıldır. Uygulamada ve ayrıntılarda katılık bir muhafazacılıktır. Eğer sosyalistler arasında böyleleri varsa, bunlar sosyalist gericilerdir. Oysa sosyalizmin özünde ve yapısında devrimcilik asıldır. Gerçek sosyalist kendi alanında da gerici olamaz.

Türk sosyalizminin bugünkü gerçeği tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için emperyalizm - işbirlikçi sermaye - feodal ağa üçlüsüne karşı çıkmaktır. 1919'larda başlayan Ulusal Bağımsızlık Savaşı, tüm yönleri ile, devam ettirilecektir. Türk sosyalizminin birinci ve başta gelen eylemi budur. Ulusal bağımsızlık savaşı emperyalizme, kapitalist sömürüye ve kapitalizmin emperyalizmine karşı verilecek savaştır. İşbirlikçi sermaye çevrelerinin ve feodalizm kalıntılarının etkisiz duruma sokulması, ulusal bağımsızlık savaşındaki başarıya bağlı kalacaktır. Antiemperyalist savaşla tam bağımsızlığa, işbirlikçi çevrelere ve feodal düzene karşı savaşla da gerçek demokrasiye giden yollar açılacaktır. Bunun tümüne milli demokratik devrim diyoruz. Türk sosyalizminin bugünkü görevi milli demokratik devrimi gerçekleştirmektir. Yurdumuzun içinde bulunduğu gerçeklere uygun davranış budur. Yabancı sermayenin işbirlikçi eylemine girmemiş milli sanayici de (milli burjuvazi) demokratik devrime katılabilecek güçler arasındadırlar.

Sosyalist bir parti olarak örgütlenme, eyleme geçiş döneminin başlangıcıdır. Türkiye 1961-1965 yılları arasında, 27 Mayıs Anayasasının ruhuna uygun davranışlar içerisinde, bir sosyalist parti örgütlenmesinin başlangıç dönemini geçirmiş ve Türkiye İşçi Partisi 1965 seçimlerinde parlamentoya 15 üyesini sokabilmiştir. Bugüne kadar parlamento içi çalışmaları başarılı olmuş ve Türk sosyalistleri için övünücü geçmiştir. Fakat parlamento dışı çalışmalarının başarısızlığı Türkiye İşçi Partisinin son kongresinde açığa çıkmıştır. Bir sosyalist kadronun 3/4 ü eğer sosyalist örgütün dışında kalmış ise, bu asla bir başarı olamaz. Bir bölgede halk kitlelerine sosyalizm sevgisini götürebilenler eğer örgütün dışında bırakılmışlarsa bu bir başarısızlıktır. Meşhur faşist 141 ve 142 nci maddeler yüzünden, sosyalist inancın yıllarca çilesini çekmiş olanlardan uzak bulunmak kaygısı, bir tedbir için bile yapılsa, pek sempatik olamaz.

Türkiyenin içerisinde bulunduğu koşullar demokratik sosyalizmin hızla gelişmesini sağlayacak durumdadır. Oysa Türkiye İşçi Partisinin son kongresinde ve ondan sonra ortaya çıkan olaylar umut kırıcı niteliktedir. Teorinin özünden sapmamak asıldır. Fakat, ayrıntılarında anlaşmazlığın çıkmazlarına düşmek sosyalist gelişmeğe zarar verecek niteliktedir. Teorinin Türkiyenin gerçeklerine uygun eylemlerini kabul etmemek ne kadar hata ise, kitle halinde ihraçlar da o kadar hatalıdır. Kongre sonunda herşeyi çok kötü göstermek ne kadar hata ise, bir büyük sosyalist yazarı siyah bantların arkasında yok olmuş göstermek te o kadar hatalıdır.

Şunu kesin olarak bilmek lâzımdır ki, yirmi yıldır alışılmış politika metodları kullanılarak Türkiyede sosyalist akım geliştirilemez. Opportünisler ve çıkarcılar için geçerli olan bu politika metodları sosyalist akımı yozlaştırır.

Türk Sosyalistleri! Ayrıntıları bırakınız, birleşiniz.

olaylar

Atatürk'ün ölümünden bu yana gelen iktidarların özellikle DP ve AP iktidarlarının, Amerikan emperyalizmi ile yüz kızartıcı ilişkiler kurmaları Cumhuriyet yönetiminden çok, padişahlık yönetimine hazırlar niteliktedir.

Demirel'in Basın toplantısı Padişahlık mı? Cumhuriyet mi?

Demirel, geçen hafta yaptığı basın toplantısında «Cumhuriyet'i küçültme gayretlerine matuf iddiaları esefle müşahede ettiğimizi kaydetmek isterim» diyerek, «45 senenin boşa gittiği,» «Cumhuriyetin öze inemediği» yolundaki iddiaları bir güzel reddediyor.

İsteyerek veya istemiyerek, Atatürk, İnönü, Menderes ve Demirel devirlerindeki Cumhuriyet yönetimini de aynı güzellikle savunmuş oluyor. Bu coşkun savunma içinde AP nin zuhurunun ana nedeni olan 27 Mayıs'ın adını bile anmadan, o kısa devreyi de, yine bir güzel geçiştiriyor.

Ona göre, «Cumhuriyetten vazgeçip, geriye gitmek, padişahlık idaresine» dönmek «sosyal kanunlara aykırıdır.» Demirel, düpedüz Cumhuriyeti bilimsel bir zorunluk olarak savunmakta. Sonra da psikolojik ve kırtasî zorunluluktan söz açarken, bakın ne diyor: «Türk milletinin vatandaş olmaktan çıkıp, tab'a olmak gibi bir arzu taşıması mümkün değildir. Zira Türk milleti böyle bir arzunun içinde değildir ve olamaz.» Demirel burada bilimsel olmayı bir tarafa itip, Türk milletinin mütercimi kılığına giriveriyor. Belli ki söylediği laflar, baştan sona kadar - muhtemel soruları da karşılayacak biçimde - evvelden hazırlanmış.

Demirel'in Cumhuriyet yönetimini formel bir değişiklik olarak düşündüğü de besbelli. Sosyal kanunlardan söz etmesi basın toplantısına bilimsel bir çeşni vermek içindir. Ciddiye alıp, çar-naçar yorumlamak zorundayız. Çünkü, bu laf kalabalığına tüm gazetelerimiz olmayacak biçimde büyük yer vermişlerdir.

Peki sorarız 45 yıl geçtiği halde padişahlık mı, Cumhuriyet mi diye niye tartışma konusu olur halâ? Doğal olarak, şayet bir toplumda yürürlükte bulunan sosyal düzenin gerekli kıldığı reformlar yapılmaz da, geniş çapta bir evvelki düzenin kalıntıları egemen olursa, o toplumda, bir evvelki düzen şekline dönüşüm ortamı var demektir. Cumhurbaşkanı Sunay bile, bazı bölgelerimizde bu kalıntıların egemen olduğunu son beyanatında teslim etmişti. Bu bölgelerdeki insanlarımız yönetici olarak ağasını, beyini, şıhını tanımaktadır. Demirel'in bu ağa, bey, şıhlarla anlaşmış olmasıyla Cumhuriyet yönetimini o bölgelere sokmuş mu oluruz? Ağaların, beylerin, şıhların padişah ile daha iyi anlaşamıyacağını sosyal kanunlar doğrulamaz ki. Asırlardan kalma alışkanlıklar niye ağır basmasın? Seçimler yaklaştığı sıralarda milletvekili adaylarının, elpençe divan durup onlardan oy dilenmeleri başka nasıl izah edilebilir.

Sonra, Cumhuriyet yönetimi, herşeyden evvel ekonomik, politik, askeri bakımdan bağımsızlığı öngörür. Son söz milletindir. Ve özellikle Atatürk devrinde yabancı bir devletin içişlerimize burnunu sokması söz konusu değildi. Padişahın, da birinci bağımsızlık savaşımızdan sonra kapı dışarı edilmesinin nedeni burada yatar. Padişah, Anadolunun çepeçevre işgalini hoşgörüp, tab'asına, bu oldu - bittiyi aynen kabullenmesini emredebilir. O kimseye hesap vermek zorunda değildir. Hattâ, Yunan ordusunun Anadolu içlerine kadar girmesi ne de hoş karşılayabilir.

Padişah ordusunun sevk ve idaresini Alman generallerinin komutasına girmesine seyirci kalabilirdi. **Ama Cumhuriyet yönetiminin Orduyu Amerikan generallerinin komutasına vermeye hak ve salâhiyeti yoktur. Cumhuriyet yönetiminde madem ki söz milletindir, böyle bir işlemi yaparken milletin açık seçik tasvibi olması gerekir. Oysa, hiçbir seçim mücadelesinde, hiçbir parti lideri, böyle bir tasavvurla milletin karşısına çıkıp oy avcılığı yapmayı denememiştir.**

Sonra, Cumhuriyet yönetimi, emperyalizme karşı kanlı bir savaş sonucu kurulmuştur. Bu savaşta Padişahın ve emperyalizmin alın yazısı birlikte yazılıyordu. Emperyalistler ve Padişah birlikte defedildi. Cumhuriyet böylece kuruldu.

İşin tuhafı Tükriye Cumhuriyetini en son tanıyan Amerika Birleşik Devletleri idi. Amerikan emperyalizminin padişahla bir çatışması yoktu. Ve onu kendi mandası altında kollamak hevesindeydi.

Atatürk'ün ölümünden bu yana gelen iktidarların özellikle DP ve AP iktidarları'nın, Amerikan emperyalizmi ile yüz kızartıcı ilişkiler kurmaları Cumhuriyet yönetiminden çok Padişahlık yönetimine ortam hazırlar niteliktedir.

Bu yüz kızartıcı ilişkiler, her geçen gün, son sözü milletten alıp, Amerikan emperyalizminin sivil ve asker uzmanlarına verme eğilimindedir.

Cumhuriyetin kendilerine emanet edildiğinin bilincinde olan - asker olsun, sivil olsun - işçi köylü, aydın gençlik Demirel'in laf kalabalığına itibar etmiyecek, emanete sahip çıkacaktır elbette.

Özel okullar raporu ve AP'deki tedirginlik

Geçen Salı günü AP Senato Grupunda özel yüksek okullar konusundaki Senato komisyonu raporu ilginç tartışmalara yol açtı. Bir kısım AP senatörleri usul yönünden muhalefet edilecek raporun gündeme alınmamasını teklif etmişlerdir. Bir diğer grup ise usul yönünden bir engellemenin yanlış anlamalara yol açacağını iddia ederek raporun Senato'da tartışılmasını kabul etmişlerdir. Demirel ikinci grupa ağırlığını koymuş ve «Özel Okulların kötüleri kapatılır, iyileri devam eder» görüşünü savunmuştur. Özel okul ticarethanelerinin iyisi hangisidir, bu soruya içinde AP'li üyelerin de bulunduğu Senato Komisyonu, hazırladığı raporla cevap vermiştir.

Bilindiği gibi Komisyon 20 okulu incelemiş, 18 tanesini eğitim bakımından tamamen yetersiz ve resmî okul seviyesinin çok aşağısında bulmuştur. Bu şundan bellidir: İst. Teknik Üniversitesinde öğrenci başına düşen harcama 10 bin lira iken, özel teknik okullarda bu rakkam 3-4 bin lirayı aşmamaktadır. Bir kısmının yılda 500 — 600 bin lira kâr göstermelerinden bellidir ki bunların tek niteliği ticarethane oluşlarıdır. Geçen yaz başında özel yüksek okullarda başlıyan öğrenci boykotları sırasında harekete geçen C. Savcılığının tutumu da bu durumu tescil etmiştir: «Öğrenciler bu hareketleri ile ticaret hürriyetine karşı gelmişlerdir.»

AP iktidarı Senato Komisyonu raporundan tedirgindir.

AEISEC davası

AEİSEC Kongresinde Devlet Bakanı aleyhinde gösteri yaptıkları ve bu suretle «vazifeli devlet memuruna hakaret» ettikleri iddiasıyla 4. Asliye Ceza Mahkemesinde 6 şar ay hapis ve 600 lira para cezasına çarptırılan gençler hakkındaki karar, yargıtay 4. Dairesince esastan bozulmuş Dosya 2. Asliye ceza mahkemesine gönderilmiştir. Hatırlanacağı gibi dâvaya hâkim Sıtkı Karabel bakmıştı.

Davâya 2. Asliye Ceza Mahkemesinde yeniden başlanacaktır.

İran'da faşist baskılar artıyor

• olaylar

İranda Şah'ın faşist yönetimi gittikçe daha büyük çıkmazlara sürüklenmekte, sürüklendikcede şiddet tedbirleri artmaktadır.

İran, Ortadoğuda, emperyalizmin en rahat at oynattığı ülkelerden biridir. Ülkenin yönetimini elinde bulunduran Pehlevi ailesi, yabancı sermayenin en güvenilir, en sadık dostu ve ortağıdır. Zaman zaman Amerikan gazetelerinde çıkan ilânlar, Amerikan sermayesini İrana davet eder. Ve Şah pek çoğuyla ortaklıklar kurar İlânlar işçi ücretlerinin düşük olduğundan hammadde fiatlarının ucuzluğundan ve döviz transferi kolaylıklarından bahseder. Gerçekten de şu rakkamlar ibret vericidir. İran'da haftalık ortalama çalışma süresi 81 saat olup, haftalık gelir ortalaması 70 liradır. Fabrikaların % 65 i hafta tatili yapmazlar. Büyük fabrikalarda çalışan işçilerin sadece % 2,4 ü sigortalıdır. Küçük fabrikalarda ise bu rakkam % 1,1 e düşmektedir.

Böyle bir ortamda mücadeleye girişen devrimci güçler, özellikle öğrenciler, çok sert tepkilerle karşılanmaktadırlar.

Kamu oyunda ilgi uyandıran ilk olay, geçen yıl içinde 5 kişinin eşkıya oldukları gerekçesiyle öldürülüp, sokaklarda sürüklenmesi olmuştur. Ancak eşkıya oldukları iddia edilenlerden birinin Tahran Teknik Üniversitesi öğrencilerinden İsmail Şerifzade ve diğer 4 kişinin de onun arkadaşı olduğu tesbit edilince, hareketin, eşkıyalıktan ziyade, şaha karşı direniş olduğu anlaşılmıştır. Olayın iç yüzü Kürdistan ve Fars eyaletinde öğrenilince, şah, yeni olayları önlemek için, 6000 komando eğitimi görmüş jandarmayı bu eyaletlere göndermek zorunda kalmıştır.

Komandoların gelişinin ardından altı kişinin öldürüldüğü ve yeni yeni kişilerin gizli mahkemelere gönderildiği öğrenilmiştir.

Böyle gelişmekte olan olaylar bir süre sonra İran'da çeşitli üniversitelerde yeni direnişlerin kıvılcımı olmuştur. Şah'a karşı geldiği için geçen yıl öldürülen ünlü güreşçi Tahti'nin mezarına çelenk koyan 200 Tahran üniversitesi öğrencisi tevkif edilmiş ve bütün öğrenim hakları ellerinden alınarak, öğrenim belgeleri iptal edilmiştir.

Şiraz'da ise Pehlevi olan üniversitenin adını, Hür Şiraz Üniversitesi olarak değiştirmek isteyen 56 öğrenci ve üç öğretim üyesi okuldan atılarak hapsedilmiştir. Öğrencilerin istekleri arasında saray nüfuzunun üniversiteden kaldırılması da yer almıştır.

Tebriz üniversitesinde ise Cevat Sadir adlı öğrenci, Şah reimi aleyhinde propaganda yaptığı için tutuklanmış ve buna itiraz eden 100 öğrenci de üniversite bahçesinde oturma grevi yaparken polisin baskınına uğramışlardır. Ayrıca Meşhedi Üniversitesinden dört, Isfahan Üniversitesinden'de dört öğrenci, Şaha karşı geldikleri iddiasıyla üniversiteden atılarak hapsedilmişlerdir.

Öğrencilerin yakalanıp hapse atılması sırasında açlık grevi yapanlardan bazılarının dişleri sökülmüş ve direnç önlenmeğe çalışılmıştır. Konuşturulmak istenen öğrencilerin tırnakları sökülmekte kızgın metal sandalyelere oturtularak işkence yapılmaktadır.

Son bir ay içersinde 17 devrimci genç işkencelere maruz bırakılmış ve bunlardan sekiz tanesi gizli askerî mahkemelerde ölüm cezasına çarptırılmıştır.

Bunun üzerine Dünya'nın çeşitli ülkelerinde okuyan İran'lı öğrenciler harekete geçerek, öğrencilerin açık mahkemelerde yargılanması ve üniversitelerde öğrenci dernekleri kurulması yolunda çalışmalara başlamışlardır. Bu hareketlerin amacı şimdilik sarayın elinin üniversiteden kesilmesi polisin karargâhı durumunda olan üniversitelerin temizlenmesi ve olmıyan üniversite özerkliğinin kazanılmasıdır.

İki kitap beraat etti:

Hatırlanacağı gibi, «Jean Paul Sartre Küba» yı Anlatıyor adlı kitabın Radyo Kitap Saatinde tanıtılması dolayısıyla kitabın çevirmeni ve Üniversite öğretim üyesi Şahin Alpay, kitap hakkında tanıtma konuşması yapan Türkkaya Atatöv ve TRT memurlarından Adalet Ağaoğlu, Ayfer Alpay ve Olcay Özgüven hakkında komünizmi övme suçundan dava açılmıştı. Dava dolayısıyla savcılık, sanıkların mahkûmiyetini istemiş, sanıklar avukatı Halit Çelenk, sözlü ve uzun süren bir savunma yaparak, Sartre'ın bir düşünür ve bilim adamı olduğunu, kitabın bilimsel bir araştırmadan ibaret olduğunu, konuşmalarda TCK.nun 142 maddesinde belirtilen suç unsurlarının bulunmadığını söyleyerek sanıkların beraatini istemiştir. Ankara 2. Ağır Ceza mahkemesi oybirliğiyle sanıkların beraatlerine karar vermiştir.

Öte yandan, J. Stalin'in Diyalektik ve Tarihî Materyalizm adlı kitabını çeviren Vahap Erdoğdu hakkında, TCK. nun 142. maddesine muhalefetten açılan dava beraatla sonuçlanmıştır.

AYIKLA PİRİNCİN TAŞINI

rıfat ılgaz

Şu mübarek Ramazanda

Bir mühendis, tam Ata'nın ölüm yıl dönümünde... saat dokuzda, onda... Meselâ Vaşingtonda... bir camide... toplamış Türk çocuklarını... bir konuşma... yok hayır, toplamış Türk çocuklarını, ge çirmiş takkeyi başına... çekmiş besmeleyi, tecvit üzere bir kuran dersi vermiş..

Yüz binlerce Türk çocuğu, Anadolumuzda, dinini, imanını öğrenmek için hacı bekler gibi hoca beklerken... Daha ne duruyorlar bu mühendisler Amerika'da?. Gelsinler, öğretsinler Türk çocuğuna, dinini, imanını, kitabını, mezhebini... Yok, yok, olmaz böyle! Ne işleri var bu dini bütün mühendislerin Vaşingtonlarda... Gelsinler, gelmezlerse ayaklarına gidip çağıralım... Anadolu onları bekliyor... Üç bin, beş bin, ne isterlerse verelim! İstedikleri para olsun!

Meclis araştırması

Bir milletvekili, Meclis Başkanlığına bir önerge vermiş. Karaborsa için, araştırma yapılmasını istemiş, Meclis araştırması...

Duyduk da yüreğimiz ağzımıza geldi.. Sükan, adamlarını toplar da bu işi tek başına yapmağa kalkarsa diye, hem de bir gece yarısı...

Olan olana

Ülkücülük arttıranın üzerinde...

Demokrasi lâfı çıktığı sıralarda İnönü bir el çabukluğuyla:

«Bizde demokratız!» deyi vermişti.

27 Mayıs'ta sosyalistler gün ışığına çıkınca İnönü bir gün açıklayıverdi gene:

«Biz de solcuyuz!...»

Demirel, baktı ki, kimin ne olması gerekiyorsa kişi onu diline doluyor, çekti sloganını:

«Biz de Atatürkçüyüz!»

Onlardan aşağı mı kalır Aybar. Onun da bir şey olması gerek... Ne olması gerekiyorsa onu olacak, öbür şeyler gibi:

«Biz de sosyalistiz! Hem de en güler yüzlüsünden!...»

Sosyalizmin yüzünü güldürecek yerde bizleri güldürüyor katıla katıla!

TİP'TE TABAN REVİZYONİSTLERE KARŞI HAREKETE GEÇTİ

«Bütün namuslu gerçek sosyalistler, oportünistlere karşı birleşmelidirler. Sosyalizmin kurucularına küfredenleri kahretmelidirler. Bir hain olan Proudhon ve Kautsky'yi kendisine önder edinmiş olan ve onları daha ziyade okumak gerektiğini savunanlardan partiyi temizlemeliyiz.»

TİP geçtiğimiz hafta içinde yeni yeni gelişmelere sahne olmaya devam etti. Bir yandan tepedeki çatlak büyürken, diğer yandan tabandan güçlü ve sağlam sesler yükseliyordu. Tepede koltuk kavgası biçiminde gelişen anlaşmazlık, tabanda revizyonizme ve oportünizme karşı sert bir tepki halini alıverdi.

TİP milletvekili Çetin Altan'ın Akşam gazetesindeki köşesinde Aybar ve etrafındakileri eleştiren yazısı basında ve örgütte yeni kaynaşmalara yol açtı. Çetin Altan yazısında Aybar ve etrafındakileri suçluyor kişisel ihtirasları uğruna sosyalist mücadeleyi yozlaştırdıklarını söylüyordu. Yazının bir yerinde ise «Ben bunları çok daha önceden görmedim değil. Gördüm. Bir akımı geliştirmek gerekiyordu. Bunun için belirli bir devrede bundan yararlanmak istedim» demişti. Demişti ama bu yararlanma sırasında, oportünizme ve revizyonizme istemiyerek de olsa ayak uydurmak söz konusuydu ve bu açıdan Altan'ın açıklaması yeterli sayılamazdı.

Çetin Altan'ın TİP yöneticilerine karşı açtığı kampanya aralıklı yazılarla bir hafta boyu sürdü gitti. Bu arada gazetelerde çeşitli beyanatlar yer alıyor, yorumlar yapılıyor baş yazılar yazılıyordu. Bu konuda en ilginç yorumlar Son Havadis ve Cumhuriyet'te çıktı. Son Havadis Aybar'ın ihtilâlci sosyalistleri tasfiye edeceğini yazıyor, Aybar'ın meziyetlerini sıralıyordu. Cumhuriyet'te Burhan Felek ise şöyle demişti:

Kabul etmek lâzım ki bizimkilerde nihayet açığa vuran ihtilâf esaslı bir uyuşmazlıktır. Görülüyor ki Aybar Batı biçimi bir sosyalist partinin Türkiye'ye daha faydalı olacağını düşünmektedir. Gençliğindenberi kendisini tanıdığımız ve spor âleminde arkadaşlık ettiğimiz bu her şeye âsi o zamaki gencin enternasyonal sosyalist yönetimine de baş kaldıracağını ve mesuliyetlerini yüklendiği zaman «akl-ı selim» e yaklaşacağını arkadaşlarına her zaman söylemişimdir. olan budur.

Aybar sağcı basın ve yazarların övgüsüne mazhar olurken, Sadun Aren ve Behice Boran ortaya atılan yeni parti söylentilerini yalanladılar. Parti parçalanmıyacaktı. Behice Boran eleştiriler konusunda demokratik merkeziyetçiliğin gerçek tarifine sığınmak zorunda kalmıştı: «Eleştiriler partinin iç dinamizme sahip olduğunu gösterirdi.» Oysa aynı Boran bir yıl önceki Beyoğlu ilçe kongresinde, yöneticilerin eleştirilmesinin gereksiz olduğunu, hata yaparlarsa bunu kendilerinin anlayacaklarını, yanlış hesabın bağdattan döneceğini, üyelerin gereksiz eleştirilerle parti disiplinini bozmamaları gerektiğini öğütlüyordu. Boran'ın Aybar'ı eleştiren konuşması da ilgi çekici idi. Boran Aybar'ı «Hürriyetçi sosyalizm» deyimini kullandığı için eleştiriyordu ama, bunu, «Partinin belli bir döneminde, birden bire bu hürriyetçi sosyalizm meselesi üzerine fazla basılarsa, sanki parti şimdiye kadar hürriyetçi demokratik sosyalizme taraftar değilmiş de buna herhangi bir sebeple ihtiyaç duymuş gibi bir kanaat» yaratabileceği için yapıyordu. Aren ise muhalefete daha akıllıca yanaşmıştı. «Bilimsel sosyalizmde hürriyetçilik ceberrutluk diye bir ayrım yoktur. Bu sosyalizmden sapma anlamına gelir.»

Fakat nedense sapmayı son 1 - 1,5 ay içinde farketmişlerdi bu muhalifler. Ve uzun sürede örgüt tabanında yapacakları eğitci gayretler yerine üst kademede fırtınayı koparıp parsayı toplamak istemişlerdi. Oysa taban yıllardır eğitilmiyordu. Bilimsel kitapların okunması yıllardır önlenmek isteniyordu. Yıllardır Partiyi sağa kaydırma çabaları sürüyordu.

20 Kasım tarihli gazetelerde Aybar'ın Çetin Altan'ın ihraç edilmesi gerektiğini bildiren konuşması yer aldı. Ancak Aybar'ın bu isteği, Merkez yürütme kurulunda olumlu karşılanmadı. Merkez yürütme kurulu tabanın gittikçe altlarından kaydığını hissediyor ve bu kayışı hızlandıracak davranışlardan çekiniyordu. Daha önce yalnız kendilerine gönderilen imzalı mektuplar üzerine yüzlerce kişiyi haysiyet divanına sevkeden Merkez Yürütme kurulu şimdi gazete manşetlerine geçen anlaşmazlıklara göz yummak eyilimindeydi. Aybar'ın otoritesi ilk gün bu kararı değiştirmeye yetmemişti.

Çetin Altan Aybar'ın ihraç isteğine uzun bir yazıyla cevap verdi. Altan bu yazısında, Aybar'ı jurnalcilikle, kongre başkanı olduğu sıralarda kendisine baskı yapmaya çalışmakla kongrede seçimlere müdahale edilmesini teşvik etmekle, güleryüzlü sosyalizm edebiyatı yaparak halkı kandırmaya çalışmakla suçlamıştır. Ancak Çetin Altan'ın bu suçlamalarına konu olan olay ve davranışların gene kendisinin başkan olduğu Malatya kongresi hatırlandığında ve bu hafta yayınladığımız, Çetin Altan'cada bilinmesi gereken Üzeyir Babanın mektubu okunduğunda anlaşılacaktır. Sosyalist ahlâkla bağdaşmayacak bu davranışlara ve bilimsel sosyalizmden sapmaya, neden bu kadar geç karşı çıkıldığı düşünülecek şeydir.

Tepedeki anlaşmazlıkta taraf olanlar yalnız bunlar değildir. Bir de «Üçüncü Yolcular» vardır. Bunlar Parti tüzük ve programın yeterli olmadığını söylemektedirler. Parti tüzük ve programı bir değişse, bütün meseleler halolacaktır. Bu uğurda herşey yapılabilir. Örneğin Aybar'ın listesinden TİP Genel Yönetim kuruluna girilebilir, ikigün sonra da Aybar'la çalışılamadığı gerekçesiyle istifa edilebilir. Bütün mesele darbe-i kurul yapıp yapamamaktadır.

Tepede sürüp giden bu politik mücadele TİP tabanında devrimci bir yöntemle değerlendiriliyor ve sağa kayan TİP Yöneticilerine karşı açıkça savaş ilân ediliyordu. İlk ses kartal ilçesinden geldi.

Kartal ilçesi üyeleri, başlarında ilçe sekreteri Ali Bekiroğlu olduğu halde ilçeyi işgal ettiler. Ali Bekiroğlu olayı şöyle anlatıyordu.

«Kendi çelişik fikirlerini, eğitilmemiş temiz insanların kafalarına sokarak, komprador kapitalizminin destekleyicisi sıfatını taşıyan bu kişiler, 16 Kasım 1968 günü saat 17.30 da tabanın tekmesini balyoz gibi yediler.

214 kişilik bir işgâl komitesi kurulmuş ve Türkiye İşçi Partisi Kartal İlçe Merkezi bu komite tarafından olağanüstü kongreye gidilmesi amacıyla, imza toplama kampanyası adı altında üyeler tarafından işgâl edilmişti. Arkasından da bir bildiri yayınlanarak Türkiye'deki bütün teşkilâta durum bildirilip, destek istenerek, yapılan hareketin yayılması sağlandı.»

Ardından Yalova ilçesinden daha gür bir ses yükseldi. Yalovalı sosyalistler de revizyonistlerin karargahı haline gelen genel merkeze baş kaldırmış ve ilçeyi işgal etmişlerdi. Yayınladıkları bildiride

PARTİLİ KARDEŞLER,

Bilindiği üzere, son zamanlarda partimizin üst kademelerinde hiç de hoşa gitmeyecek sosyalist ahlak ve anlayışla bağdaştırılmayacak birtakım sürtüşme ve çekişmeler olmaktadır. Bu sürtüşme ve çekişmelerin nedenini biz, partinin bel kemiği olarak bilmek durumundayız. Bizi kimin nereye ve nasıl ulaştıracağını anlamak zorundayız. Sosyalist bilgi sezişimizle bu çekişmelere seyirci kalamıyacağımızı ve sosyalist akıma leke sürenlerin oportünistlerin, halkı aldatanların, parti içinde diktaya heveslenenlerin karşısına çıkmamız gereği inancındayız.

«Bütün namuslu gerçek sosyalistler, oportünistlere karşı, birleşmelidirler. Sosyalizmin kurucularına küfredenleri kahretmelidirler. Bir hain olan Prudhon ve Kautskiy'i kendisine önder edinmiş olan ve onları daha ziyade okumak gerektiğini savunan ve öğütleyen kişinin sosyalizme ve Türk proletaryasına hizmet içinde olmadıklarını açıkça söylemeli ve partiyi bu gibilerden temizlemeliyiz.»

...«Partili arkadaşlar, Aybar daha kötüsü ve karanlığı, partiyi eğitim ve ey-

(Devamı 7. sahifede)

(Baştarafı 6. sahifede)

lemden uzak tutmasının yollarını aramış ve bunda başarı da kaydetmiştir. Üniversite gençliğinin tümü partiden kopmuştur. Aybar patriyi bölmüş ve tarih önünde Türk sosyalizmine en büyük fenalığı yapmıştır. O halde biz Yalovalı sosyalistler olarak sesleniyoruz:

1) Prensiplere dayanmıyan bir parti çalışması düşünülemez. Partiyi sosyalist prensiplerin doğrultusunda yürütmek için savaşılmalıdır.

2) Geniş halk kitlelerini, müşterek bir program altında birleştirmek ve millici demokratik bir Türkiye için savaşmak.. Bunun için de herşeyden önce enperyalizme karşı olan güçleri bağımsızlık mücadelesine itmek.

3) Parti içinde eski - yeni sosyalist ayırımına son vermek.

4) Çağımızın en büyük çelişisinin ezilen halk kütleleri ile emperyalizm arasında olduğunu bilmek ve savaşı bu prensiplerin ışığı altında yürütmek. Buruva ile proletaryanın barış içinde bir arada yaşama olanağının bulunduğunu söyleyenler rahatına düşkün revizyonistlerdir.

Yukarıdaki madelerin gerçekleştirilmesini isteyen bizler, parti yönetimine her kademede el koymak gerektiğine inanmaktayız. «Bizler, sosyalist mücadeleye nerede olursak olsun devam etmeğe kararlıyız. Parti yöneticilerine kızarak siyasete lanetname yazanları da kınamak bizim görevimizdir.

Bizimle birlik olanlar vakit geçirmeden bu sorumsuz gidişe el koymalıdırlar. Halksız, burjuva sosyalistliği yapmak özentisi içinde bulunanlara bizler taban olarak gerekli dersi vermeliyiz.

Dostlar, revizyonistlere karşı birleşiniz.» diyorlardı altındaki imzalar ise şöyle idi.

İşçi İzet Alpaslan İşçi Nihat Aksel Köylü Kazım Demir Köylü Recep Deniz Köylü Ömer Güçel İşçi Ali Aksel Şöför Hasan Özer Ev kadını Sultan Aksel Hukukçu Erdoğan Çiğdemoğlu Öğrenci Erhan Ergün Avukat Baha İnalkut İşçi Şemsi Baş Köylü Bayram Ali Özcan Köylü Mehmet Çevik İşçi Adem Yapar Kitapçı Perit Pişkin Foto Yurtsever Ar-NOT: T.İ.P. Yalova Yönetim Kurulu da dıç Ressam eZki Solak

Aybar'a karşı olduğuna dair çoğunlukla karar almıştır.

Şadi Baba tutuklandı

Cumhuriyet gazetesinin açtığı bir yarışmaya cevap olarak yazdığı «Türkiye'nin tek kurtuluş yolu Sosyalizmdir» başlıklı yazısında komünizm propagandası yaptığı gerekçesi ile 6 yıl 3 ay hapse mahkûm olan Şadi baba (Alkılıç) dergimizin baskıya hazırlandığı sıralarda tutuklanarak Paşakapısı cezaevine gönderilmiştir.

Üzeyir baba Aybar ve kligini uyarmıştı...

İçinde bulunduğumuz yılın Şubat ayında toprağa verdiğimiz işçi lideri, namuslu ve cesur Üzeyir Baba (Üzeyir Kuran) nın hiçbir yerde yayınlanmamış bir mektubunu okuyucularımıza sunuyoruz. Bilindiği gibi Üzeyir Baba 1964 de İzmir'deki Birinci TİP Büyük Kongresinde Merkez Haysiyet Divanı'na seçilmiş ve Malatya Kongresine kadar bu divanın başkanlığını yapmıştı. Malatya'da 1966 da yapılan İkinci Kongrede Merkez Haysiyet Divanı üyeliğini oybirliğine varan bir oy çokluğu ile yine seçilmişti. Yatağa düşünceye kadar bu görevini bir gün dahi aksatmadan yürütmüş, görevine çok bağlı ender insanlardan biri olduğunu göstermişti. Malatya Kongresinden sonra Haysiyet Divanlarına «çalıştırma» işi tezgâhlanırken, oynanmak istenen oyunu farketmiş ve Aybar'a karşı direnmiştir. Aybar'ın, Merkez Haysiyet Divanı üyelerinden Cenani Güngördü'nün istifa mektubunu, yedek üye olan Şekibe Çelenk'in asil üye olmasını önlemek amacıyla işleme koymaması ve Cenani Güngördü üzerinde, istifasını geri alması için baskı yapılması Üzeyir Baba'yı çok üzmüştü. Bu konuda Aybar'a şöyle dedi:

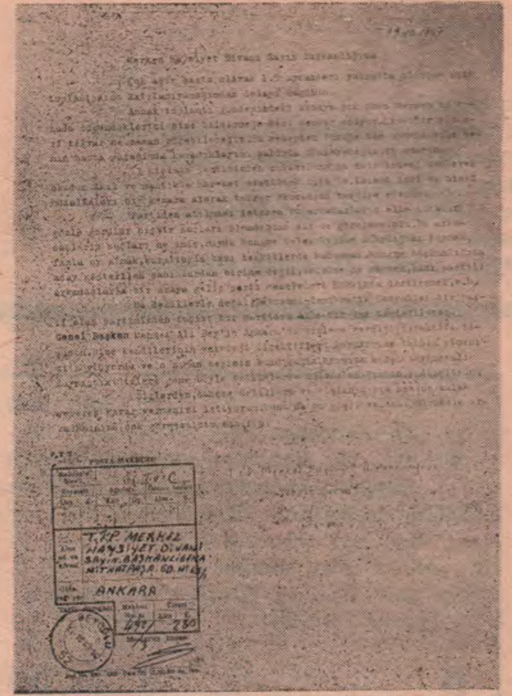
«İstifa mektubunu aylarca cebinizde tutmağa ve bizi görev yapamaz duruma düşürmeğe hakkınız yoktur.»

Başka bir gün Merkez Haysiyet Divanı'na gelen bir mektubu, o zamanın Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın açması üzerine yine dayanamamış ve Nihat Sargın'ı savunan Aybar'a **«Siz dahil hiçbir görevli Haysiyet Divanlarına gelen mektupları açamazsınız. Bu bize hakarettir.»** demişti.

En nihayet, Üzeyir Baba'yı çileden çıkaran olay, mektubunda bahsettiği Aybar'ın Ankara'da Merkez Divanı üyelerine verdiği direktiftir. O zaman Aybar'a karşı olmak kimin haddine, herkes gölge sinden korkuyordu. Ama Üzeyir Baba yine Aybarın karşısına dikildi ve şunları söyledi:

«Biz parti tüzüğü, vijdanımız ve delillerden başka hiçbir şeye itibar etmeyiz. Sevk istemleri Sizin imzanızı taşıyor diye kimseyi partiden atamayız. Bizden böyle bir tutum beklemeyin. Bizde satılık namus yoktur...»

Bu sözlerini ve yiğit direnişini takibeden günlerde Üzeyir Baba yatağa düştü. Aklı hep Divan'da idi. Mütemadiyen ayağa kalkmak, Ankara'ya gitmek ve namuslu partililere (o sıralarda 13 lere) oynanmak istenen oyunu önlemeğe çalışmak istiyordu. Bu hafta okuduğunuz mektupla görevli arkadaşlarını uyarmağa çalıştı. Bu uyarı fayda vermedi. O kadar vermedi ki, Aybar'ın çömezleri olan TİP yargıçları, 13 lerin dava dosyasına bu mektubu koymadılar bile... Üzeyir Baba'nın yataktan kalkmağa kuvveti yetmez oldu. Yataktan kalkamadı ama, ölene kadar şuurunu kaybetmedi ve hasta yatağında herhalde engin tecrübesinden gelen çok kıymetli sözler söyledi, yargılarda bulundu. Bunlardan birini

Mektup ve makbuzun fotokopisi

aynen okuyucularımıza veriyoruz: **«Bu adam (Aybar) bir gün başı öne eğik yere baka baka utanarak sahneden gidecektir.»**

Yukarıda fotokopisini sunduğumuz mektubun tam metni şöyledir:

Merkez Haysiyet Divanı Sayın Başkanlığına;

Çok ağır hasta olarak 1,5 aydanberi yatmakta olduğum için toplantınıza katılamıyacağımdan dolayı üzgünüm.

Ancak toplantı gündemindeki konuya çok önem vermem bu konuda düşündüklerimi size bildirmeğe beni mecbur ediyor. Kimbilir sizleri tekrar ne zaman görebileceğim. Bu sebepten tüzüğe tam uymasa bile benim hasta yatağımda karaladıklarımı sabırla dinleyeceğinizi umarım.

13 kişinin partimizden çıkarılmasına dair istemi üzülerek okudum. Akıl ve mantıkla hareket edebilmek için bu istemi indî ve hissî mütalâaları bir kenara atarak tekrar okumanızı tavsiye ederim.

Partiden atılması istenen bu arkadaşların elle tutulur gözle görülür hiç bir suçları olmadığını siz de göreceksiniz. Bu arkadaşların suçları ne imiş, Büyük Kongre delegeliğine adaylığını koymak, fazla oy almak, kurultayda bazı tenkitlerde bulunmak, kongre başkanlığına aday gösterilen şahıslardan birine değil, öbürüne oy vermek, bazı partili arkadaşlarla bir araya gelip parti meseleleri hakkında dertleşmek, vb.

Bu delillerle değil, Devrimci - Demokratik Sosyalist bir parti olan partimizden, faşist bir partiden bile bir üye tardedilemez. Genel Başkan Mehmet Ali Bey'in Ankara'da bizlere verdiği direktifi düşünün. Bize kendilerinin vereceği direktifleri körükörüne tatbik etmemizi söylüyordu ve o zaman hepimiz bunu şahıslarımıza karşı saygısızlık saymıştık. Sizlere gene böyle telkinlerde bulunulacağından endişeliyim.

Sizlerden, sadece delillere ve vicdanınızın sesine kulak vererek karar vermenizi istiyorum. Bunu da bu yaşlı ve eski mücadele arkadaşınıza çok görmezsiniz sanırım.

TİP. Merkez Haysiyet Divanı Üyesi
Üzeyir KURAN

Bu günlük,
Samsun'dan başlayıp Ankara'da biten «Tam Bağımsız Türkiye İçin Mustafa Kemal Yürüyüşü» ne katılan Ve Devrimci Öğrenci Birliği'ne bağlı gençler tarafından örgüte verilen rapordan alınmıştır.

GÜNLÜK

Amerikan Emperyalizmine karşı Millî kurtuluş yolunda izindeyiz

28 Ekim 1968

Yeni devrimci bir harekete karar verdik. Bu harekete katılmak istiyen bütün arkadaşlarımız saat 21.30 da TMGT. de toplandı. Katılmak istiyen bir çok devrimci arkadaşlarımız da bazı önemli sebepler yüzünden gelemediler. Gece saat 0.30 da Kadıköy'den Ankara'ya hareket edildi.

29 Ekim 1968

Sabah saat 9... Ankara'da hava yarı kapalı ve sağanak halinde yağmur yağıyor. İstanbul'dan gelen arkadaşlar (yani bizler) 27 Mayıs Millî Devrim Derneğinde toplandık. Öğleden sonra ortak hareketimizin düzenleyicilerinden «A.Ü T.B TMGT, ODTÜÖB.» temsilcileri geldi. Onlarla hareketin niteliği üzerinde hareketin neyi kapsayıp neyi kapsamıyacağı, uzun boylu görüşüldü, tartışıldı. Neticede: isim «TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE İÇİN MUSTAFA KEMAL YÜRÜYÜŞÜ» olarak kabul edildi. Biz Devrimci Öğrenci Birliği olarak hareketin niteliğinin, özünün Amerikan Emperyalizmine - Feodalizme - İşbirlikçi sermaye çevrelerine karşı bir mücadele, gerçek demokrasi için bir mücadele olacağını belirttik. Zira Tam Bağımsız Türkiye, ancak bu güçlere karşı savaşın başarıya ulaşması ile gerçekleşebilirdi. Biz Mustafa Kemal Gençliği olarak, Türkiye'nin istiklâlinin zedelendiğini, elden gittiğini görüyorduk. Onun için atılması gereken devrimci adımın «İSTİKLÂLİ TAM TÜRKİYE» için olacağını, gerçekleştirilmesi gereken ilk amacın «TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE» olduğuna inanıyorduk. Ve bu fikrimizde de direndik.

Sosyalist şiarlar atmadığımız için diğer örgütler tedirgin olmadılar. Fikrimiz üzerinde ufak tefek itirazları olmalarına rağmen kabul ettiler. Hareketin finansmanını örgütler ortaklaşa karşılamaya karar verdiler. Yürüyüş için asgari şartlar yerine getirildi. Bir otobüs, Türk Bayrağı, üzerinde «TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE İÇİN MUSTAFA KEMAL YÜRÜYÜŞÜ» yazılı bir bez ve bir miktar para ile, gece saat 22.00 de Ankara'dan Samsun'a hareket edildi.

30 Ekim 1968

Sabah saat 8.30 da Samsun'a indik. Önce Türkiye Öğretmenler Sendikasını bulduk ve TÖS'de zeytin ekmek, çayla kahvaltı yaptık. Bu, aynı zamanda öğle yemeğimiz de oldu. Arkadaşların ayaklarına lâstikler aldık. Bu arada peynir, ekmek, zeytin ve helva stoklarımızı da yaptık. Saat 13.30 da toplu halde Atatürk anıtı önüne giderek bir dakikalık saygı duruşunda bulunduk. Ardından İstiklâl Marşı'nı söyleyip, Bayrağımızı ve üzeri yazılı bezi açarak yola koyulduk. 24 çift beyaz lâstikli ayak. 24 devrimci kafa, marşlar türküler söyliyerek şehirden çıktık. Ankara asfaltına düştük... Bu genç insanlar neşeli ve gür adımlarla önde bayrak yola koyulduk. Şehri 15-20 kilometre uzakta bıraktık. Akşam olmak üzere... Birden asfaltın sağ tarafında 2 pikap 2 cip ve 1 siyah taksi durdu. İçinden 15 kadar polis inip yolu geçerek bize yaklaştılar. Durduk... Sonradan, Emniyet Müdür Muavini olduğunu öğrendiğimiz genç, orta boylu bir zat konuşmaya başladı. Başlangıçta gayet sert bir şekilde pikaplara binip Emniyet Müdürlüğüne gitmemiz gerektiğini belirtti. Biz, hangi suçtan ötürü götürülmek istendiğimizi sorduk. Bu söylenmediği takdirde gitmiyeceğimizi bildirdik. Zaman zaman tartışmalar sertleşti, yumuşadı. Sonra hakkımızda ihbar yapıldığını, ihbar mevzuunun da izinsiz gösteri ve yürüyüş yapmak olduğunu açıkladılar. Hepimizin gitmesi gerekmediğini bildirdik. Sonra üç arkadaşımızın onlarla gidip meseleyi öğrenip gelmesini kararlaştırdık. Teklifimizi olumlu buldular. 3 arkadaşımız ciplerle götürüldü. Bizle birlikte beş altı polis ve iki pikap kaldı... Yarım saat sonra tekrar polisler geldi bizi de götürdüler. Saat 17.00 de Emniyet Müdürlüğüne vardık. Hepimiz sabahki yediğimiz zeytin ekmekle duruyorduk... Açtık, susuzduk, sinirliydik. Emniyet mensuplarından izin alarak iki arkadaşımızı otobüsteki ekmek peynir ve soğanları almaya yolladık. Arkadaşlar onları getirdiler. Saat 22.00 de ifadeler ancak bitti. 22.30 sıralarında Emniyet Müdürlüğüne gelen Yeni İstanbul foto muhabiri içeri sokulmadı ve polisler tarafından feci şekilde dövüldü. Olaya müdahale etmek zorunda kaldık. Kendilerine basın özgürlüğünü çiğnediklerini, bu durumun çok aleyhlerine olacağını söyledik. Gazeteciyi serbest bıraktılar.

Biraz sonra polislerin bulunduğu odada foto muhabirinin dövülmesi olayı üzerine kendi aralarında sert tartışmalar cıktı. O kadar ki, sesleri bize kadar geliyordu. Emniyet Müdürlüğünün geniş bir odasında. masalar ve sandalyeler üzerinde sabahladık.

31 Ekim 1968

Saat 9.30 da topluca adliyeye götürüldük. Savcılık tarafından ifadelerimizin alınması 12.30'a kadar sürdü. Öğleden sonra duruşmamız saat 15.30 da I. Asliye Ceza Mahkemesinde başladı. Arkadaşlarımız genellikle iyi ifade verdiler. Duruşma sırasında bir arkada şımız (Burada yargılanan biz değil, Gazi Mustafa Kemal'dir) dedi. Bu söz üzerine yargıç hepimizi etkiliyen şu cevabı verdi: (Burada bütün hâkimlik sıfatımı ve titrimi bir kenara bırakarak şunu belirtmek isterim ki: Türkiye'de hiç bir mahkemenin Atatürk'ü yargılamaya gücü ve yetkisi yoktur).

Bu, Türk Hâkiminin Atatürkçü ve millici geleneğe bağlılığının bir kanıtı idi; bizim için çok şey ifade ediyordu: Yürüyüşümüzdeki amaca ve öze katıldığını, yargıç adetâ bürokrasinin ilerici kanadı adına açıklamış oluyordu.

Tanıklardan birisi siyasî polisti.. Ve verdiği ifadenin ne yazık ki gerçekle ilgisi yoktu. Zaman zaman üzerinde durulan bir konuda, bizim için canlı bir belge idi: Türkiye'de siyasî polisin birkısmı Devletin bir emniyet kuveti olmaktan çıkıp, siyasî iktidarın baskı unsuru durumuna gelmiştir. Yargıç duruşmayı... erteledi. Adliyeden çıktıktan sonra otobüsle Havza'ya kadar geldik. Zira alakonduğumuz yolu programımızı aksat mamak için almamız gerekiyordu. Burada şuna değinmek istiyoruz. Bu devrimci eylemimizin başından beri, basının bize karşı tutumunu ilgiyle izledik. İlk gün bazı gazetelerde hareketimiz manşet atılarak duyuruldu. Fakat daha sonra bu ilginin en küçük bir şekilde devam etmediğini gördük. Bu bize oldukça anlamlı göründü; çünkü gazeteciler bizimle bir kaç röportaj yapmışlardı ve bunların hiç biri basılmadı.

1 Kasım 1968

Saat 6.30. Yola koyulduk. Havza - Merzifon 25 kilometre... Yol boyunca çok neşeliydik. Türküler, marşlar söyleyip, fıkralar anlatarak arada sırada birbirimize takılıyorduk. İniyor çıkıyor, tepeler aşıyorduk... Yol kıvrım kıvrımdı. Çevre tamamen çıplak, bozkırdı. Pancar taşıyan kamyon ve traktörlerle karşılaşıyorduk. Yollara dökülen pancarları toplayıp yiyorduk. Amasya yol ayırımını üç kilometre kadar geçmiştik. Bir tepenin başında hem su içtik hem dinlendik. O sırada asfaltın karşısında yüz, yüzelli kadar kadın ve çocuk gördük. Yırtık pırtıktı elbiseleri. Kömür artıkları arasında insana hüzün veren görünüşleri vardı. Yanlarına vardık... Tam o anda kömür artığı yüklenmiş damperli bir kamyon geldi yanaştı. Kalabalıkta bir hareket sezdik. Arabanın demir kasasının ön kısmı kalktı arkadaki kapak yarı açıldı, kara taş yığınları dökülmeye başladı. Büyük bir uğultuyla paçavralar içindeki kadın ve çocuk kalabalığı arabadan dökülmekte olan maden artıklarının içine daldı. Arabanın boşalmasını bile beklemeye tahammülü olmayan bu insanlar dökülen yığınlar altında kalma pahasına bile bir parça kömür ele geçirmek için birbirleriyle yarış ediyorlardı. Halk bunların içinden kışın yakacak kömür arıyordu. Mola sona erdikten sonra yolumuza devam ettik. Merzifona bayraksız girdik. Zira kanunun bazı mad-

«Amerikan emperyalizmine karşı İkinci Milli Kurtuluş Savaşımızda gerçekten izindeyiz. Onu yok etmek için Bütün Türk Milletini yoketmek gerekir.»

deleri bizim için pekâlâ uygulanabilirdi. Ve biz işlemediğimiz bir suçtan dolayı yolumuzdan bir kere daha alakonulabilirdik. Merzifonda daha önce hazırladığımız devrimci bir bildiriyi bastırmak istedik. Matbaaları dolaştık, bunların sahipleri genellikle gericiydiler. Bizim bildirimizi basmamak için uygun tâbiriyle çamura yattılar. Uğradığımız kasaba ve şehirlerde bu durumla her zaman karşılaştık. Gözlemlerimize dayanarak şunu rahatlıkla söyliyebiliriz ki Anadolu'da karşı-devrim tezgâhlanmaktadır. Bunun Alacadaki son görünümünü herkes bilmektedir... Geçtiğimiz bütün kasabalarda İmam Hatip Okulları vardı. Bazı yerlerde Risale-i Nurlar ücretsiz olarak dağıtılıyordu. Çorum'da Hakses adlı gerici bir derginin, adliyede çalışanlara ücretsiz olarak dağıtıldığını gördük. İmam Hatip Okullarında, hattâ camilerde yayılan ve derinleşen bu hareket Mustafa Kemal Devrimlerinin, Cumhuriyetin dayandığı temellere yöneliktir. Hangi kaynaklardan beslendiği malûmdur. Bu soy hareketlerin en belli başlı savunucuları eşraf diye vasıflandırılan mütegallibe takımıdır. Halk, özünde Atatürke karşı değildir. Fakat kendi üzerinde sulta kurmuş güçlerin hakkından gelmesini bilememektedir. Çünki bu ona öğretilmemiştir, sorumluluk halkın değil, aydın geçinenlerindir. Halka yaşadığı gerçek dünya'da, şeriatın dine dayanan devlet idealinin yerine koyabileceği somut bir şey gösterememiş ve verememiş olanlarındır. Merzifondan saat 16.30 da ayrıldık. Hava kararmaya başladı. Karşımızdan gelen arabaların farları gözümüzü alıyordu.

Gene marşlar ve türküler söyleyerek. Hava gittikçe soğuyordu...... Geceyi bir dağ lokantasının önünde otobüste geçirdik. (Otobüs eşya taşımak ve geceleri yatmak içindir.) Sabaha kadar gözlerimize uyku girmedi.

2 Kasım 1968

Bir çok arkadaşlarımızın tabanları patlaktı. Bazı arkadaşlarımız hastaydılar. Buna rağmen sabah erkenden kalktık. Otların üzerindeki çiğler buz tutmuştu. Isınmak için ateş yaktık, çay kaynattık ve öğleye kadar dinlendik. Saat 12 sıralarında tekrar yola düzüldük. Akşama kadar yürüdük. Saat 17.30 da Çorum'a girdik. Çorum'da TÖS. salonunda geceledik. Halk aşığı Hüseyin Çırakman söyledi biz dinledik...

Yolda, uğradığımız her yerde öğretmenlerden büyük ilgi gördük. Tam Bağımsız Türkiye için Mustafa Kemal Yürüyüşü karşısında, Türk öğretmenlerinin ve aydınlarının tutumu milliyetçi nitelikteydi, hareketin başarıya ulaşması için ellerinden gelen fedakârlığı gösterdiler. Atatürkcü ve Laik Türkiye Cumhuriyetinin en etken kuvveti olan öğretmen tabakasının, Türkiye'deki ilerici güçler arasında önemli bir yeri vardır. Bu niteliği ile öğretmenler, memleketimizde bazı çıkarcı çevrelerle sık sık çatışmak zorunda kalırlar. Zira aslâ karşı - devrimden yana değildirler. Sonuna kadar Laik, Demokratik, Bağımsız Türkiye mücadelesinin içindedirler.

3. Kasım 1968

8 sıralarında kalktık. Gece Ankara'dan bir grup arkadaş daha geldi. Bugün daha kalabalığız... Saat 10'da hareket ettik. Öğleden sonra Alaca'ya uğradık. Birkaç gün önce burada Atatürk büstünün dikileceği yer yüzünden, kaymakam ve halka karşı bir kaç mütegallibenin tezgâhladığı, şeriatçı ve ümmetçi takımının aktörlüğünü yaptığı bilinen olaylar çıkmıştı. Halk bizi alkışlarla karşıladı. Bir saat kadar onlarla konuştuk. Atatürk büstünün dikileceği yere taşlar taşıdık. Saat 15.00 sıralarında, geldiğimiz yoldan Ankara asfaltına çıktık ve yola devam ettik: Geceyi Hamdiler köyünde geçirdik.

4. Kasım 1968

Yürüyüşe katılanlar çoğaldı. Yürüyüşün daha disiplinli ve düzgün olmasını sağlamak için 7 kişilik bir komite seçtik. Hamdiler köyünden sabah 7.45 de ayrıldık. Öğle yemeğini yol üzerinde bir köyde yedik... Komite, akşam Çavuşlar köyünde kalınmasını kararlaştırdı. Gece Çavuşlar köyünde ateşler yakıldı... Köylülere Türkiye'nin meseleleri anlatıldı. Köylüler bizi üçer dörder kişilik gruplar halinde, evlerine dâvet ettiler.

5 Kasım 1968

Çavuşlar köyünden 7.30'da ayrıldık. Öğleye kadar 15 km. yürüdük. Öğle yemeğini Sungurlu'da TÖS. salonunda yedik. Bir gün önce Ankara'ya gönderdiğimiz bir arkadaşımız 1.500 bildiri bastı getirdi. Sungurlu'da halka bildiri dağıtıldı. Bildiri de:

SAYIN TÜRK HALKI

Karşımızda düşmanımız: Amerikan emperyalistleri onların içerdeki işbirlikçileri (halatçılar ihracatçılar, aracılar, tefeciler, kapkaççılar) ve Amerikan emperyalistinin müttefiki ağalardır. Bu kuvvetlere karşı tüm Türk halkı (işçisiyle topraksız az topraklı köylüsüyle, gençliği ile, asker-sivil aydınıyla) artık mücadeleye geçmek zorundadır.

Anti emperyalist ve anti feodal mücadelemiz TAM BAĞIMSIZ GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE içindir. Bu mücadele sonunda Türk halkı kendi mutluluğunu kendi sağlamış olacaktır.

BUGÜN SAMSUNDAN ANKARAYA YÜRÜYEN MUSTAFA KEMAL GENÇLİĞİNİN AMACI AMERİKAN EMPERYALİZMİNİ PROTESTO ETMEKTİR.

YÜRÜYÜŞ TERTİP KOMİTESİ

Atatürk anıtına bir buket konularak bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra halka, Türkiye'nin Amerika ile olan ilişkileri açıklandı. Saat 12.30 da tekrar yola koyulduk. Gece Kocabaş köyünde konakladık. Yolda uğradığımız bütün köylerde, köylüler bize karşı ellerinden gelen bütün misafirperverliği gösterdiler. Onlara anlattığımız bütün meseleler ilgi ile karşılandı. Radyo ve gazete yüzü görmiyen bütün bu insanlar yeni ve doğru şeyler öğrenmenin mutluluğu içindeydiler.

6 Kasım 1968

Sabahleyin köyden ayrılarak asfalta çıktık. 13.30 sıralarında öğle yemeğini yemek için mola verdik. Bu sırada yürüyüşümüze FKF. den arkadaşlarımız katıldı. Bugün yürüyüşe başladığımızdan beri en uzun yolu aldık. Kocabaş köyünden Kırıkkaleye kadar 65 kilometre. Kırıkkaleye vardığımızda gece saat 1.30'du. Yemek yedikten sonra TÖS. salonunda masalar üzerinde yattık.

7 Kasım 1968

Saat 10 sıralarında tekrar yola koyulduk. İstanbul'dan gelen bir grup arkadaş daha katıldı. Kırıkkale'de hareketimizden önce halka, 500 kadar bildiri dağıttık. Akşam üzeri bir benzin istasyonunda mola verdik. Orada âşık Nesimi ile karşılaştık. Aşık bize deyişlerini okudu. Biz de ona katıldık. Molamız sona erdiğinde gece olmuştu. Hedefimiz Elmadağı idi... Yağmura aldırmadan yola koyulduk. 4-5 saat hiç dinlenmeksizin yokuş tırmandık. Gece zifiri karanlıktı. Kafilenin önünde, gemici feneri taşıyan arkadaşlarımız vardı. Karşıdan bir araba geldiğinde feneri sallıyarak işaret veriyordu. Bazı arabalar durup neden yürüdüğümüzü sordular. (Bağımsızlık yürüyüşü, Amerikaya karşı.) diye cevap verdik. Yüreklerimizin aydınlığı bacaklarımıza güç veriyordu sanki... Elmadağa geldiğimizde saat 22.30 du... Bir kahveye girdik. Yolda pek farkında değildik ama, hepimiz sırılsıklam olmuştuk. Sıcak birşeyler içerek biraz sohbet ettik. O geceyi, 2 ayrı otelde yemek yemeden geçirdik.

8 Kasım 1968

Sabahleyin Kadri Kaplan ve Kâzım Kolcuoğlu geldi. Bir kenara çekilip hareketin bundan sonraki biçimi hakkında, Kadri Kaplanın yaptığı konuşma-

«Bugün TİP.
büyük bir fikrî şantajla karşı karşıyadır
herşeyden önce sosyalizmi
Türkiye'de temize çıkarmak için bir ülkenin tutumuna karşı çıkmak zorunda değiliz.
Sosyalist olduğumuzu ispat etmek için kelime-i şehadet getirmek zorunda değiliz

TİP 3. büyük kongresi

Partimiz işçi sınıfının, köylünün, gençliğin bilinçlenmesini ve eylemini kavrayamıyor.
Daima geride kalıyoruz.
Her büyük kongreden sonra mutlak tasfiye geliyor.
Bu kongreden sonra da böyle olmasın.

(Geçen Sayıdan Devam)

Kongrenin ikinci günü (10 Kasım 1968 Pazar) rapor üzerinde söz alan delegelerin konuşmaları ile geçti. Önemli konuşmaları sırası ile vermeğe devam ediyoruz:

GÜNEY DİNÇ (İZMİR):

«Partimiz işçi sınıfının, köylünün, gençliğin bilinçlenmesini ve eylemini kavrayamıyor. Daima geride kalıyoruz. Her büyük kongreden sonra mutlak tasfiye geliyor. Bu kongreden sonra da böyle olmasın... Aksaklıkların temel nedeni şudur: 1965 den bu yana yalnız seçimleri hedef alan bir parti halindeyiz. Oy isteriz ama seçim başlıbaşına bir hedef değildir. Kalabalıklar ve alkışlar bizim için hedef olmamalı. Önemli olan parti militanlarıdır. Nutukla sosyalizm gelmez. Yalnız üst yapı ile değil esas olarak alt yapı meseleleri ile uğraşmamız gerekiyor. Halkımıza meseleleri sınıf meselesi açısından anlatacağız. Sosyalizmin kendi özünde hürriyet bulunduğu için halkımıza sosyalizmi anlatmak yeter.»

AHMET TURANERİ (ADANA):

«Partiyi 3-5 sendikacı yönetemez. Raporda ihraçlara değinilmiyor. Neden bir çok arkadaşımız partiden ihraç edildi. Bunlar kongrede anlatılsın biz de bilelim.»

KENAN KANTOĞLU (RİZE):

«Bugün dünyada iki kartal vardır. Biri Vietnamdaki Amerika diğeri çarlık Rusyasının devamı, Çekoslovakya'daki emperyalist Rusya. Genel Başkanımız M. Ali Aybar'ın Beşiktaş ilçe kongresinde bu konudaki konuşmasını, geç kalmış olan çıkışını yürekten destekliyorum.»

FİKRET SOYSAL, (KONYA):

«Emperyalizm ve feodalizm halkı sömürüyor. Halk bunlara nasıl karşı çıkacak. Halka sosyalizmi öğretmek gerekir. Ama dış düşmanı kovmadan sosyalizm olmaz. Sosyalistler ve devrimci güçler işbirliği yaparak, bütün devrimciler aynı safta toplanarak emperyalistleri kovabiliriz. Ana çelişki emperyalistlerle çelişkidir. Türkiye bağımsız olursa ancak sosyalist olabilir.»

SAİT ÇİLTAŞ (ERZURUM):

«Örgütlenmeğe ve eğitime önem vermek zorundayız. Teorinin küçümsendiği bir parti durumundayız. Güler yüz, asık yüz gibi kendimizden renkler katamayız sosyalizme. Bilimsel sosyalizmden sapmalarla 969 da başa güreşilmez. Sendikacılar işçi kesiminden girmemelidir. Bütün hedefler parlâmentoda toplanamaz.»

EROL TEMEL KURAN (MUĞLA):

«Bugün TİP, büyük bir fikrî şantajla karşı karşıyadır. Herşeyden önce sosyalizmi Türkiye'de temize çıkarmak için bir ülkenin tutumuna karşı çıkmak zorunda değiliz. Sosyalist olduğumuzu ispat etmek için kelimei şahadet getirmek zorunda da değiliz.

Çekoslovakya olayları raporda ve Genel Başkanın konuşmalarında gerçeğe aykırı şekilde yer almaktadır. Aynı zamanda 6 cı filo İzmir'de idi. Emperyalist basın Türkiye'deki geleneksel fikrî şantajı saçarken partimizden bir tahlil bir tefsir beklerdik. Gelmedi. Somut olarak karşımızda bulunan 6 cı filoya karşı İzmir halkı ayaklanmıştı. Partimiz 6 cı filoya karşı davranışında İzmir AP. İl Başkanının gerisine düşürülmüştür. Genel Başkan'dan soruyorum: Acaba ilgililere 6 cı filoya karşı miting yapmayın demiş midir? Partimizin katılmadığı mitingden sonra tekrar niçin miting yapılmıştır?

Sosyalist gençlik parçalanmıştır. CHP. anti emperyalist değildir. Anti emperyalist gençlik nereye gidecektir. Halka ve gençliğe kapalı beceriksiz, yeteneksiz bazı gençleri halka ve gençliğe gençlik lideri olarak takdim ediyoruz. Oysa gençliğin gerçek liderleri vardır.»

ŞAKİR KEÇELİ (YOZGAT):

Örgütlenmenin, eğitimin önemini, eğitim olmadığı takdirde bilimsel sapmaların olacağını, partide eğitim yapılmadığını özlü bir biçimde dile getiren bu delege ayrıca teklifler komisyonuna ihraçlarla ilgili bir önerge verdi ve söz sırası bu konuya geldiğinde, dördüncü günü, görüşünü şöyle savundu:

«Dün burada konuşan parti yöneticileri parti içi muhalefetin iç çelişki olduğunu ve bu diyalektik çelişkinin parti hayatiyetinin devamı için zorunlu olacağını oy birliği ile beyan etmişlerdir. Partiden uzaklaştırdığımız arkadaşlar Malatya kongresinde bilimsel plânda şahsî klikleşmeden uzak, kişileri yıpratmayı amaç edinmeyen ilk ciddî muhalefeti ortaya koymuşlardır. Şimdi bu gerçek muhalefetin parti dışında kalmasını istemek parti diyalektiğini yok etmektir. Marksist diyalektiği inkâr etmektir. Parti hayatiyetini yok etmektir. Kaldı ki bu arkadaşlar partinin ilk gününde partiye girmişler ve parti içinde en yiğit savaşı vermişler partideki sapmaları önlemişler ve partiyi en dar boğazlardan geçirerek bu hâle getirmişlerdir. Bu sebeple teklifimizin kabulü gerekirdi...»

İhraçlarla ilgili bu teklif ihraç edilenlerin bizzat kongreye yaptıkları bir baskının mevcut olmaması nedeni ile reddedildi.

Şakir Keçeli'den sonra söz alan iki de legenin ardından sendikacı CELÂL BEYAZ (İSTANBUL) söz aldı, sendikacılara haksız hücumlar yapıldığını, kendilerine oportünist dendiğini oysa kendilerinin Seyfi Demirsoy'a oportünist dediklerini, bunların ayak oyunları olduğunu ve bu oyunları yutmayacaklarını söyledi.

Bundan sonra üç delege daha söz aldı. Konuşmalar bitince saat 21.30 da kongreye ertesi günü toplanmak üzere ara verildi.

11 Kasım 1968 Pazartesi günü saat 10.30 da kongre üçüncü gün çalışmalarına başladı.

Bir gün evvel rapor üzerinde yapılan eleştirilere genel yönetim kurulu adına cevap vermek üzere Merkez Yürütme Kurulu üyesi Tarık Ziya Ekinci söz aldı ve özetle şu konuşmayı yaptı:

«Rapor mükemmel değil, noksanları var, bunu kabul ediyoruz. Son tartışmalar, görüş ayrılıkları sebebiyle mükemmel bir rapor hazırlayamadığımızı itiraf ederiz. Arkadaşlar eleştiri yaparken insafsız hareket ediyorlar. Partinin amaçlariyle ilgili olmayan imajları dile getirmekle sosyalizm olmaz. (Bu arada konuşmacı uzun uzun tüzükten maddeler okudu) Hiçbir ülkede hiçbir sosyalist parti anayasayı korumamıştır. Yalnız Türkiye'de bu durum vardır. Tarihî özelliklerimiz bunu gerektirir. Biz iktidara gelince muhalefet mevcut olacaktır. Halkın oyu ile iktidara geleceğiz programımızdaki reformları yapacağız, Amerikayı yurdumuzdan kovacağız. Böylece muhalefet mum gibi eriyecek...

Eğitim konusunda delegeler somut teklif getirmediler. Kollej mi açalım, okuma odaları mı açalım, söylesinler... Genel Başkan konuşuyor, mecliste milletvekillerimiz konuşuyor. bildiri yayınlıyoruz, TİP haberleri bülteni çıkarıyoruz, bunlar yetmiyor mu? Kahve toplantıları, parti içi toplantıları eğitim değil midir? Genel Merkez eğitim işini yeterince yapmıştır. Aslında emekçi ile diz dize oturmak eğitimdir. Partide tenkid önlendi diyenlere soruyorum: Genel Merkez ne zaman tenkidi önlemiştir? İhraçlara gelince, siyasi Partiler Kanunu sebebiyle bu konuyu burada görüşemeyiz. Millî Demokratik Devrim konusuna ilişkin eleştiriler sanki tek elden ve tek metin halinde yapılıyor. Bunlar tüzük, program ve Malatya kongresi kararlarına aykırıdır. Bunun kolayı var arkadaşlar, bu konuda önerge verin, teklifler komisyonu görüşsün, kongreniz kabul ederse stratejiyi bile değiştiririz. O zaman bu arkadaşlar da haklı çıkmış olur. Bugünkü stratejimiz bellidir. Antiemperyalist mücadele ile anti kapitalist mücadele birlikte yürütülecektir. Türkiye silâhla işgal edilmiş bir müstemleke değil ki Amerika ile savaşı ön plâna alalım. Biz önce Amerikayı yurdumuza getiren yerli ortaklarını zararsız hale getireceğiz. Ondan sonra Amerikayı kovmak kolaylaşır.

Alt yapı üst yapı ilişkilerinde sadece alt yapıyı anlatmak yetmez. Üst yap

(Devamı 13. sayfada)

Gençlik •

fkf yöneticileri uyarılıyor

Biz, aşağıda adları yazılı FKF Genel Yönetim Kurulu üyeleri ve Fikir Kulübü Başkanları, 17 Kasım 1968 günü toplanması gereken FKF Genel Yönetim Kurulunun çoğunluk bulunmaması yüzünden toplanamaması karşısında, Türkiye'deki sosyalist gençlik ve onun örgütü ile ilgili görüşlerimizi açıklamayı devrimci bir görev sayarız.

Sosyalist gençliğin örgütü olan Fikir Kulüpleri Federasyonunun, oportünist tutumlarıyla Türkiye'deki sosyalist hareketi yozlaştırmaya çalışan ve gençliğin devrimci gücünü körelten, bilimsel sosyalizmi inkâr eden tutuma katılarak bunun sorumluluğunu taşıyan kişilerin uydusu durumuna sokulmasına her zamanki gibi bugün de karşıyız. FKF SOSYALİST GENÇLİĞİN BAĞIMSIZ ÖRGÜTÜ DÜR. Sosyalist gençliği, bilimsel sosyalizmin ilkeleri dışında, Türkiye'nin bağımsız ve demokratik bir ülke olması için verilen mücadele dışında hiçbir kimse ve örgüt bağlıyamaz. FKF, hiç kimseden emir almaz ve tabanındaki devrimci gençlerin yapısı gereği, oportünizmin ve sosyalizmin düşmanlığının uydusu olamaz.

Türkiye'deki sosyalist hareketin unsurları olarak, parlâmentarizmi tek mücadele aracı olarak görüp, demokratik haklarını eylem içinde sonuna kadar kullanmaktan vazgeçen ve bütün millî sınıflara anti emperyalist bilinci, en devrimci sınıf olan proletaryaya kendi ideolojisini kazandırma mücadelesini terkeden ve buna karşı çıkan oportünist tutumla mücadeleyi, emperyalizmle mücadeleden ayırmıyoruz.

FKF Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin çoğunluğu, sosyalizmi yozlaştırmaya çalışan oportünist tutuma hizmet yolundaki çabalarının hesabını vermekten kaçmış ve Genel Yönetim Kurulu toplantısına gelmemiştir. Bu Yürütme Kurulunun, bilimsel sosyalizme bağlı gençliğin devrimci düşünce ve eylemini temsil etmediğini ve bundan böyle de etmiyeceğini açıklarız.

Sosyalist gençler olarak, Türkiye'nin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğumuzu; sosyalizmin yollarını açacak olan ve sosyalizmin bilimінin günümüz Türkiye'si için öngördüğü devrimci mücadelede, millî - demokratik devrim mücadelesinde bütün millîci güçlerin emperyalizme ve onun kaba gücü olan faşizme karşı beraberliğini sağlamak ve Türkiye'nin en devrimci sınıfı olan şehir ve köy proleteryasını devrimci mücadeleye kazandırmak yolundaki çalışmalarımızdan hiçbir gücün bizi alıkoyamıyacağını belirtiriz. «Faşizm geliyor!» sloganlarıyla devrimci gençliğin dinamizmini köreltmek ve bu suretle gençliği sindirmek isteyen emperyalizmin (ve faşizmin) âleti olan davranışlara karşı uyanık olduğumuz bilinmelidir.

Emperyalizme ve faşizme ve işbirlikçilerine karşı, bütün millîci ve demokratik güçleri harekete geçirmek, sosyalist gençliğin sarsılmaz birliğini bütün demokratik gençlik yığınlarıyla perçinlemek yolundaki çalışmalarımızda kararlıyız.

Biz, Ankara'daki 24 FKF Genel Yönetim Kurulu üyesinden 16 arkadaş ve 12 kulüp başkanından 8 arkadaş, toplantıya gelmedikleri için görüşelerimizi bildiremediğimiz İstanbul, İzmir, Erzurum ve Trabzon'daki Genel Yönetim Kurulu üyesi ve Kulüp Başkanı arkadaşlarımızı yukarda tesbit ettiğimiz görüşler etrafından birleşmeye çağırır ve bunu devrimci bir görev olarak onlardan bekleriz.

FKF Ankara'daki Genel Yönetim Kurulu Üyelerinden:

Doğu Perinçek, Ömer Özerturgut, Olcay Girgiç, Naif Türetken, Gün Zileli, Yaşar Ünlücayaklı, Ünal Çelenk, Yavuz Tarakçıoğlu, Selçuk Özdemir, Ahmet Kozat, Burhan Gürcan, Ekrem Öztürker, Zekâi Bakar, Mustafa Ulusoy, Ruhi Koç Adnan Altıparmak.

FKF Ankara'daki Kulüp Başkanlarından:

Atıl Ant (Hukuk Fakültesi), Zekâi Bakar (Ziraat Fakültesi), Ruhi Koç (Tıp Fakültesi), Vahdi Çağlayan (Dil Tarih Coğrafya Fakültesi), Ahmet Kozat (Yüksek Öğretmen Okulu), Adnan Altıparmak (Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu) Ekrem Öztürker (Eğitim Fakültesi), Selçuk Özdemir (Veteriner Fakültesi.)

sosyalist literatürde terimler ve kavramlar •

Burjuva Sosyalizmi

Bilimsel sosyalizmin kurucuları, bilimsel sosyalizm dışındaki çeşitli sosyalist akımları şöyle özetelmişlerdir:

I) Gerici sosyalizm

a) Feodal sosyalizm: İngiliz ve Fransız aristokratlarının modern burjuva toplumuna karşı hareketi.

b) Küçük burjuva sosyalizmi

c) Alman sosyalizmi: Alman küçük burjuvazisinin çıkarlarını temsil eden, kendisine gerçek sosyalizm diyen hareket,

II) Tutucu sosyalizm ya da burjuva sosyalizmi

III) Eleştirici - Utopyacı sosyalizm.

Burjuva sosyalizmi, burjuvazinin bir bölümünün benimsediği bir akımdır. Burjuva toplumunun varlığını sürekli olarak güven altına alabilmek için toplumun sakatlıklarını gidermeye, düzeltmeye çalışır. Ya da çelişkileri yumuşatmaya çalışır, diyebiliriz.

Burjuva sosyalisti çağdaş burjuva toplumunun sağladığı bütün nimetleri kabullenir. Ama kapitalist üretim tarzının zorunlu olarak yarattığı sınıf mücadelesi ve bundan doğabilecek tehlikeleri kabule yanaşmaz. Toplumun bugünkü yapısını, devrimci unsurlar dışında, sürdürmekten, burjuva düzenini daha insancıl (!) koşullara ulaştırmaktan yanadır.

Burjuva sosyalizminin başka bir biçimi politik düzende basit bir reformu över. Proleteryanın maddî hayat şartlarının ve ekonomik ilişkilerin değiştirilmesini önerir. Ancak, yapılacak değişiklik burjuva üretim ilişkilerinin tüm kaldırılması gibi köklü bir değişiklik değildir. Ekonomik ilişkilerdeki değişiklik de gene burjuva hükûmetinin yönetiminde bazı basit reformları kapsar. Üstelik bunların işçi sınıfının yararına olduğu iddiası ile her devrimci harekete karşı çıkılır ve onu işçi sınıfının gözünden düşürmeye çalışılır. Bu sosyalizme göre her şey işçi sınıfının yararınadır. Özgür ticaret işçi sınıfının yararınadır. Himayeci gümrük sistemi işçi sınıfının yararınadır. Hattâ, hattâ burjuva bile işçi sınıfının yararına olarak burjuvadır.

Bir istifa Mektubu

Fikir Kulüpleri Federasyonu
Merkez Yürütme Kurulu Başkanlığına

Fikir Kulüpleri Federasyonu Genel Yönetim Kurulu'nun 8 Temmuz 1968 Pazartesi günkü oturumunda çalışmalarının aklanmasından kaçınan fakat devrimciliği su götürmez olan Genel Başkan ve Merkez Yürütme Kurulu güven oyu alamayıp düşmüktü.

Yerine seçilen Genel Başkan ve Merkez Yürütme Kurulu, Fikir Kulüpleri Federasyonunun doğru bir dervimci çizgide birlik ve bütünlüğünü sağlayarak devrimci düşünce ve eylemi yürütmeyi üstlenmişti.

Oysa bugüne dek geçen dönem bunu gerçekleştirmekten çok uzak kaldı.

Bu durumda Merkez Yürütme Kurulu üyeliğinden ayrılmak zorunda kaldığımızı belirtirken; tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için Amerikan emperyalizmi ve onun yerli işbirlikçilerine karşı vermekte olduğumuz ulusal kurtuluş savaşımızda arkadaşlarımızı, içinde bulundukları ve karşı-devrimcilerin yararlandıkları gafletten dolayı uyarırız.

Olcay GİRGİÇ Ekrem ÖZTÜRKER

TİP 3. büyük Kongresi

(Baştarafı 11. sayfada)

da alt yapıyı etkiler. Bir çok vatandaş iktisaden ezildiğine aldırmaz, hor görüldüğünden yakınır. İktisadî şemalar yeterli değildir. Meseleleri tek taraflı anlatmak isteyenler partiyi kulüp haline getirmek isteyenlerdir. İstanbul delegesi Metin Bilgen Aybar'ın Malatyada kritik otokritik konusunda aleyhte oy kullandığını söyledi, sayın Aybar, bu iddiayı reddediyor.

(Orta sıralardaki delegeler arasında ve dinleyici sıralarındaki partililerden homurtular, protesto sesleri, biz de gördük aleyhte oy kullanmıştı, aleyhte sesleri.) Başka bir tenkid de şudur: 969 da başa güreşmek meselesi. Bu slogan zamanında günün şartlarına göre ortaya atıldı. Artık bunu eleştirmeğe lüzum yok. Bizim 969 da başa güreşeceğimizi anlayan hâkim sınıflar bakıyelı seçim usulünü kaldırmadılar mı?»

Tarık Ziya Ekinci'den sonra bazı delegelerin sataşmaya ilişkin önergeleri ile Nihat Sargın'ın açıklama yapmayı isteyen önergesi başkanlık divanı tarafından reddedildi. Bundan sonra sözü yine Genel Yönetim Kurulu adına cevap vermek üzere 2 ci konuşmacı olan Kemal Sülker aldı ve sendikacılara yapılan suçlamalara değindi, onları korudu, kurucu sendikacılara saygılı olalım dedi.

Böylece eleştirilere cevaplar tamamlanmış oldu. Son söz usûlen delegenindir kaidesi gereğince son sözü Sivas delegesi GÜRKAN RIŞVANOĞLU aldı ve şu konuşmayı yaptı:

«Gerçekten bir çalışma yapılmadığı için olacak çalışma raporunda faaliyetten eser yok. Gençlik teşekküllerine, sen dikalara, derneklere gerekli ilgi gösterilmemiş bunlar darıltılmış partiden kopmalarına sebebiyet verilmiştir. Meselâ İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneğine üye olan partili üyelere bu dernekten istifa etmeleri aksi halde partiden ihraç edilecekleri ihtar edilmiş ve İstanbul'da 7 partili üye bu sebeble haysiyet divanına verilmiştir. Bu davranış toplanma ve birleşme ihtiyacında olan partiyi parçalamak anlamına gelmez mi?

Aybar'ın ileri sürdüğü hürriyetçi sosyalizmi affetsinler, biz şark delegeleri anlamadık. Eğer sosyalizm sulandırılacaksa sosyal demokrasiye kayılacaksa biz orada yokuz ve onu benimseyen yöneticilere partiden ayrılmak düşer. Hürriyetsizlik üretim araçlarının emekçilerin elinde olmasından mı doğmaktadır. Bu güne kadar 100 den fazla üye partiden ihraç edildi. Bunun anlamı nedir? Parçalanmağa genel merkez sebeb olmaktadır. Parti günden güne tavizci bir politika içine girmektedir. İhraç edilenleri tekrar bağrımıza basmalıyız. Devrimci ahlâk bunu gerektirir. Parti faaliyeti parlâmentoda yoğunlaşmış buna mukabil eylem çok cılız kalmıştır...»

Bu konuşma ile gündemin rapor üzerindeki görüşme maddesi tamamlanmış oluyordu.

Bundan sonra gündem sırası, geçen sayımızda vermeğe başladığımız bu haberin baş taraflarında adı geçen 70 imzalı önergenin görüşülmesine yani büyüklerin (!) boğuşmasına geliyordu. Bu saatlerde bir yığın önerge verildi divana, bol bol tüzük ve usul tartışması yapıldı. Efendim genel yönetim kurulu görevi ibra ile mi bitermiş yoksa seçimlere kadar sürer miymiş... Genel Yönetim Kurulu üyelerinin görevi bitmeden o kurulda cereyan eden ve karara bağlanan konularda tartışılamazmış, mış mış da mış mış... Neticede tüzüğün 15 ci maddesinin tâdili için komisyona bir önerge verildi. Fakat tüzük tâdil edilmeden seçimlere geçilmeyecekti. Yâni seçimlerden önce büyükler nasıl nasıl boğuşacaktı.

Saat 17.30'a geldiğinde Tüzük Komisyonu çalışmalarını bitirmiş raporunu okumağa başlamıştı. 14 cü madde değişikliği (genel yönetim kurulunun 3 turda seçilmesinin değiştirilmesi) uzun tartışmalardan sonra reddedildi. 15 ci maddeye bir fıkra eklenmesi kabul edildi. Bu suretle Genel Yönetim Kurulu üyeleri ibradan sonra, seçimlerden önce kendilerini ilgilendiren konularda tartışmalara katılabileceklerdi. Başka bir tüzük değişikliği de 53. maddede yapıldı. Bu maddeye eklenen bir fıkra ile 53 cü maddenin tüzüğün 18/L maddesi uygulamasında da gözetileceği kabul edildi. Böylece seçimlerde, genel merkez kontenjanlarının tâyininde sendikacılar % 51'i garanti etmiş oluyorlardı. Tüzük görüşmeleri sona erdiğinde saat 19'a gelmişti. Yemek molası verilmeden kongre çalışmağa devam etti. 70 imzalı önergenin görüşülmesi başlıyordu. Bir yığın önerge arasında şu önerge kabul edildi: 5 ler (Sadun Aren, Behice Boran, Nihat Sargın, Minnetullah Haydaroğlu, Şaban Erik) 30 ar dakika, İdris Küçükömer 30 dakika Aybar 150 dakika konuşacaktı, delegeler konuşmayacaktı. Saat 19 da başlayan tartışma gece yarısına kadar sürdü. Okuyucularımız bu tartışmaları ve bu tartışmaların ötesinde beliren ve kongredeki gerilimi aşan parti içi çalkantılarını, seçim sonuçlarını, Küçükömer'in istifasını, günlük basından izleme olanaklarına sahip oldukları için kongre haber yazımızı burada kesiyoruz. Kongre ile ilgili bilhassa büyüklerin çatışmalarına ilişkin yorumlarımızı sırası geldikçe ayrıca vermeğe devam edeceğiz...

Geçen sayımızda yayınlıyacağımızı bildirdiğimiz

üçüncü konuşma

«Bugün keskinleşmiş, olgun hâle gelmiş hâkim çelişme emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileri olan komprador - ağa ittifakı ile bütün Türk halkı arasındadır. Bu çelişme çözümlenmedikçe temel çelişmenin, yani sömüren - sömürülen çelişmesi çözüme kavuşturulamaz.

Bir sosyalist partinin belli başlı üç özelliği vardır:

1 — Parti disiplini

2 — Bütün emekçi sınıf ve tabakalarla geniş bağlar kurma, onlara yaklaşma ve kendi politikasını onlara kabul ve hazmettirme yeteneği.

3 — Parti stratejisinin doğruluğu.

Bir sosyalistin ilk görevi yurt ve dünya durumunu, dünyadaki eğilimleri, kuvvetler dengesini ve askerî blokları incelemek, başka ulusların deneyimlerinden yararlanmaktır. Doğru strateji ancak bu şekilde saptanabilir. Dünyamızın belli başlı çelişmelerini ve Türkiye'nin bu çelişmelerden hangilerinin keskinleştiği bölgede olduğunu bilmek gerekir. Buna göre Türkiye, kapitalist dünya ile sosyalist dünya arasındaki çelişmenin temas noktasında ve emperyalizmin nüfuz ve baskısı altında bir ülkedir. Bu sebeple Türkiyenin bugün için bir numaralı meselesi millî demokratik devrim aşamasına varmaktır.

Arkadaşlar,

Türkiye'de sosyalizm mutlaka kurulacaktır. Ama önce sosyalizme giden yoldaki büyük engelleri kaldıracak olan Millî Demokratik Devrimin başarıya ulaşmasından sonra.Bu sosyalizm, elbette işçi sınıfının tarihi ve bilimsel, demokratik öncülüğünde kurulacaktır. Elbette bu sosyalizm aşağıdan yukarıya olacaktır. Fakat bu sosyalizme aslâ revizyonist oportünist, sekter kişilerin keyfine göre bir yol izlenerek gidilmeyecektir. Buna Türk emekçi sınıfı ve sosyalistleri müsaade etmeyeceklerdir.

Sizleri bu tarihî kongremizde, partimize sahip çıkarak ihraç edilmek istenen ve edilmiş yürekli sosyalist arkadaşlarımızı tekrar aramıza çağırmak ve oylarınızla küçük burjuva sosyalistlerinin tasallutlarından partimizi kurtarmak yolunda göreve dâvet ediyorum. Derin saygılarımla...»

Aynı delege ertesi günü kongreye sunduğu karar tasarısında parti stratejisinin yeniden gözden geçirilerek:

a) Emperyalizm ve onun işbirlikçilerine karşı yürütülen savaşta, emperyalizmden çıkarı olmayan bütün sınıf ve tabakaların TİP'in öncülüğünde birleştirilmesini,

b) Bu arada TİP'in sosyalist eylemine ara vermeden ve sosyalist niteliğinden fedakârlıkta bulunmadan halkı sosyalist bilince vardırmak görevine yılmadan devam etmesini,

c) Somut hedefler için güçbirliği yapılan sınıf ve tabakaların siyasî örgütlerini eleştirmekten geri durulmamasını, içeren bir stratejinin saptanmasını teklif etti. Bu karar tasarısı teklifler komisyonunun olumsuz görüşünü belirtmesinden sonra kongre tarafından reddedildi.

Kitap • IKI TAKTIK

M. MİMOĞLU

Sol Yayınların yayınladığı V. İ. Lenin'in «İki Taktik» adındaki eseri sözünü ettiğimiz cinsten, olumlu gelişmeyi hızlandıran nitelikte bir kitaptır. İki Taktik sosyalist örgütün devrim stratejisini ve taktiğini incelemektedir.

Bundan bir yıl önce Türk Solu'nun ilk sayısında çıkan, Karl Marx'ın «Fransa'da Sınıf Mücadelesi» adlı kitabının eleştirisine «Okumanın Gereği» ikinci başlığını koymuş ve sözlerimizi şöyle bitirmiştik:

«Evet, okumak, teorik eğitim şart. Bu gün Türkiye'de çıkan Marksist eserlerin hepsinin çeviri olarak başarılı olduğu elbette ki söylenemez. Belki de bunlar arasında tercüme şaheseri sayılacak bir tane bile yoktur. Ama çıkan kitapların hiç değilse yarısından yararlanabiliriz. Ve bu kitapları yayınlayanlar, çevirenler, sosyalizm dâvasına hizmet etmişlerdir, etmektedirler. Türkiye'de marksizmi okumanın sadece yabancı dil öğrenme imkânları kendisine sağlanmış küçücük bir azınlığın tekelinde olduğu günler artık geride kalmıştır. Bir genç kuşak kitapları okuyarak yetişmektedir. Ve bunun olumlu sonuçlarını yakında hepimiz göreceğiz.»

Aradan bir ıyl geçti. Toplumsal gelişme bakımından pek sarsıntılı sayılamıyacak olan bir yıl. Bir toplumun içindeki devrimci güçlerin en bilinçli kesimini teşkil eden sosyalist kadroların teorik eğitiminde bir yıl pek uzun bir süre değildir. Ama bu bir yıl içinde Türkiye'de devrimci kadroların bilincinin bilimsel bir temele oturtulmasında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Sosyalizmin yoksullara acıma, sömürülenlerin sefaletini kamu oyuna yansıtma ya da kaba şekliyle «Sömürülüyorsun kardeşim, gözünü aç!» edebiyatını aşmadığı dönemi geride bıraktığımızı söyleyebiliriz.

Sosyalizmin bilimini edinmeden, bu bilimi sindirmeden, toplumumuzun gerçeklerini doğru saptayamıyacağımız, bu gerçekleri doğru tahlil edemiyeceğimiz ve doğru eylem çizgisini izleyemiyeceğimiz geniş ölçüde anlaşılmıştır Türkiye'de. En çok satılan kitapların sosyalist bilimin ustalarının kaleme aldıkları eserler oluşu bunun kanıtı sayılmalıdır. Kitaplara, sosyalist bilime sırt çevirenlere, iddiaları ne olursa olsun artık sosyalist gözüyle bakılmamaktadır.

Bugün Türkiye'de sosyalistlik iddia eden ağzı kalabalık demagogların, bilime ve gerçeklere aykırı lâfazanlıklarının, oğulları yaşında genç sosyalistler tarafından bilime dayanılarak çürütülmesi ve böylelerinin ilerici Türkiye kamuoyunu aldatmalarına artık izin verilmemesi, hep bu olumlu gelişmenin belirtileridir.

Sol Yayınlarının yayınadığı **V. İ. Lenin** in **«İki Taktik»** adındaki eseri sözünü ettiğimiz cinsten, olumlu gelişmeyi hızlandıran nitelikte bir kitaptır. İki Taktik sosyalist örgütün devrim stratejisini ve taktiğini incelemektedir. Lenin, 1905 yılında kaleme aldığı bu eserinde, proletaryanın siyasi örgütünün burjuva demokratik devrim aşamasında izlemesi gereken taktiği saptamaktadır. 1905 Rus Demokratik devrimi döneminde, Rusya'da, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi (R.S.D.İ.P) içinde birleşen sosyalist iki hizibe bölünmüşlerdi: Bolşevikler, Menşevikler. Partinin oportünist kanadını teşkil eden menşevikler, Rusya'da patlak vermiş olan 1905 burjuva demokratik devriminin bir burjuva devrimi olduğunu, burjuva devrimlerinde hegemonyanın burjuvaziye düştüğünü ve sosyalistlerin sadece bir sol muhalefet teşkil etmekle yetinmeleri gerektiğini iddia ediyorlardı. Partinin devrimci kanadını teşkil eden bolşeviklerin lideri olan Lenin, Menşevik tezine karşı çıktı. Lenin'e göre, Rus burjuvazisi burjuva demokratik devrimi sonuna kadar götürmeye niyetli değildi. Yarı yolda feodal unsurlarla uzlaşması mukadderdi. Onun için Rus toplumunda sonuna kadar devrimci biricik sınıf olan proletarya, köylü ile ittifak kurarak (yani köy küçük burjuvazisi ile birleşerek) burjuva demokratik devrimin başına geçmeli ve bu devrim onun hegemonyası altında gerçekleşmeliydi ki yarı yolda durulmasın. devrim tamalanarak sosyalist devrimin eşiğine varılabilsin. Oysa burjuvazinin en çok korktuğu şey o eşiğe varılmasıydı. Barikatlarda savaşan, kanını döken proleteryanın, «devrim henüz burjuva devrimidir» düşüncesiyle öncülüğü, kendi rızasıyla, burjuvaziye terketmesi vahim bir hatâ olurdu. İşte bu kitapta Lenin, burjuva demokratik devrimde oportünist Menşevik taktiğini çürütmekte, bunu burjuvaziye teslimiyet taktiği olarak nitelendirmektedir.

Yalnız Menşevik basın değil, liberal burjuva basını da Lenin'in bu tutumundan ötürü kınamış, onu marksizmin ilkelerine aykırı hareket etmekle suçlamıştır. Tarih, kimin gerçek marksist olduğunu ve kimin olmadığını göstermiştir.

Devrimde strateji konusunun sık sık tartışıldığı bugünün Türkiye'sinde «İki Taktik» bizim için özellikle ilginç olan bir kitaptır. Kitaptan şu pasaj bir sosyalist örgütün biri asgari, öteki azamî programı olması gerektiğini bilmeyen ve ne kadar aşırı istekler ileri sürülürse o ölçüde keskin sosyalist olunacağını sananlar için son derece önemlidir:

«Ve nihayet belirtelim ki geçici devrim hükümetine asgarî programımızı uygulama görevini yükleyen karar azamî sosyalist devrimi gerçekleştirmek için iktidarın ele geçirilmesi yolundaki anarşistçe saçma telkinleri de etkisiz hâle getirmek olur. Rusya'nın ulaşmış olduğu iktisadî gelişme (objektif şartlar) ve geniş proleterya yığınlarının ulaşmış oldukları bilinç ve örgütlenme derecesi (objektif şartlarla kopmaz bağları olan sübjektif şartlar) işçi sınıfının şu anda ve tam olarak kurtuluşunu imkânsız kılmaktadır. Ancak en kalın kafalılar şu anda gelişmekte olan demokratik devrimin burjuva köklerini inkâr edebilirler; ancak en saf iyimserler işçi yığınlarının sosyalizmin amaçları hakkında ve bu amaçlara ulaşmak için tutulacak yol hakkında henüz pek az şey bildiklerini unutabilirler. Ve hepimiz inanıyoruz ki işçilerin kurtuluşu, işçilerin kendilerinin eseri olacaktır; yığınların bilinci ve örgütlenmesi olmadan yığınları hazırlamadan ve eğitmeden, bir sosyalist devrim söz konusu olamaz. Sosyalist devrimi geciktirdiğimiz yolunda anarşistçe itirazlara karşılık olarak şunu söylüyoruz: Biz, sosyalist devrimi geciktirmiyoruz, biz biricik doğru ve güvenilir yoldan, demokratik cumhuriyet yolundan sosyalist devrime doğru ilk adımı atıyoruz. Kim sosyalizme siyasî demokrasi dışında başka yoldan varmak istiyorsa, hem iktisadî bakımdan, hem siyasî bakımdan ister istemez saçma ve gerici sonuçlara varır. Eğer bir gün, işçiler bize, azamî programımızı niçin uygulamıyoruz diye sorarlarsa, kendilerine demokrasiye bağlanmış olan halk yığınlarının sosyalizme henüz ne kadar yabancı olduklarını, sınıf çelişkilerinin henüz ne kadar az gelişmiş bulunduğunu, proleterlerin örgütlenmesinin henüz ne kadar yetersiz olduğunu göstereceğiz. O halde, bütün Rusya'da yüzbinlerce işçiyi gidin örgütlendirin, milyonlarca emekçinin programımızı desteklemesini sağlayın! Bunu yapmayı deneyin ve anarşistçe boş palavralarla yetinmeyin ve o zaman hemen göreceksiniz ki bu örgütlendirme ve bilinçlendirme işinin, bu sosyalist eğitim işinin başarısı, demokratik devrimin eksiksiz gerçekleştirilmesine bağlıdır.» (Sayfa 20 - 21)

Millî Demokratik Devrimi yeteri kadar sosyalistçe bir stratejinin sonucu saymıyanlar, «Sosyalist Türkiye!» diye ne kadar çok bağırırlarsa Türkiye'nin o kadar çabuk sosyalist olacağını sananlar bu satırlar üzerinde uzun uzun düşünmelidirler.

Kitap • IKI TAKTİK

M. MİMOĞLU

Sol Yayınların yayınladığı V. İ. Lenin'in «İki Taktik» adındaki eseri sözünü ettiğimiz cinsten, olumlu gelişmeyi hızlandıran nitelikte bir kitaptır. İki Taktik sosyalist örgütün devrim stratejisini ve taktiğini incelemektedir.

Bundan bir yıl önce Türk Solu'nun ilk sayısında çıkan, Karl Marx'ın «Fransa'da Sınıf Mücadelesi» adlı kitabının eleştirisine «Okumanın Gereği» ikinci başlığını koymuş ve sözlerimizi şöyle bitirmiştik:

«Evet, okumak, teorik eğitim şart. Bu gün Türkiye'de çıkan Marksist eserlerin hepsinin çeviri olarak başarılı olduğu elbette ki söylenemez. Belki de bunlar arasında tercüme şaheseri sayılacak bir tane bile yoktur. Ama çıkan kitapların hiç değilse yarısından yararlanabiliriz. Ve bu kitapları yayınlayanlar, çevirenler, sosyalizm dâvasına hizmet etmişlerdir, etmektedirler. Türkiye'de marksizmi okumanın sadece yabancı dil öğrenme imkânları kendisine sağlanmış küçücük bir azınlığın tekelinde olduğu günler artık geride kalmıştır. Bir genç kuşak kitapları okuyarak yetişmektedir. Ve bunun olumlu sonuçlarını yakında hepimiz göreceğiz.»

Aradan bir ıyl geçti. Toplumsal gelişme bakımından pek sarsıntılı sayılamıyacak olan bir yıl. Bir toplumun içindeki devrimci güçlerin en bilinçli kesimini teşkil eden sosyalist kadroların teorik eğitiminde bir yıl pek uzun bir süre değildir. Ama bu bir yıl içinde Türkiye'de devrimci kadroların bilincinin bilimsel bir temele oturtulmasında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Sosyalizmin yoksullara acıma, sömürülenlerin sefaletini kamu oyuna yansıtma ya da kaba şekliyle «Sömürülüyorsun kardeşim, gözünü aç!» edebiyatını aşmadığı dönemi geride bıraktığımızı söyleyebiliriz.

Sosyalizmin bilimini edinmeden, bu bilimi sindirmeden, toplumumuzun gerçeklerini doğru saptayamıyacağımız, bu gerçekleri doğru tahlil edemiyeceğimiz ve doğru eylem çizgisini izleyemiyeceğimiz geniş ölçüde anlaşılmıştır Türkiye'de. En çok satılan kitapların sosyalist bilimin ustalarının kaleme aldıkları eserler oluşu bunun kanıtı sayılmalıdır. Kitaplara, sosyalist bilime sırt çevirenlere, iddiaları ne olursa olsun artık sosyalist gözüyle bakılmamaktadır.

Bugün Türkiye'de sosyalistlik iddia eden ağzı kalabalık demagogların, bilime ve gerçeklere aykırı lâfazanlıklarının, oğulları yaşında genç sosyalistler tarafından bilime dayanılarak çürütülmesi ve böylelerinin ilerici Türkiye kamuoyunu aldatmalarına artık izin verilmemesi, hep bu olumlu gelişmenin belirtileridir.

Sol Yayınlarının yayınadığı **V. İ. Lenin** in **«İki Taktik»** adındaki eseri sözünü ettiğimiz cinsten, olumlu gelişmeyi hızlandıran nitelikte bir kitaptır. İki Taktik sosyalist örgütün devrim stratejisini ve taktiğini incelemektedir. Lenin, 1905 yılında kaleme aldığı bu eserinde, proletaryanın siyasi örgütünün burjuva demokratik devrim aşamasında izlemesi gereken taktiği saptamaktadır. 1905 Rus Demokratik devrimi döneminde, Rusya'da, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi (R.S.D.İ.P) içinde birleşen sosyalist iki hizibe bölünmüşlerdi: Bolşevikler, Menşevikler. Partinin oportünist kanadını teşkil eden menşevikler, Rusya'da patlak vermiş olan 1905 burjuva demokratik devriminin bir burjuva devrimi olduğunu, burjuva devrimlerinde hegemonyanın burjuvaziye düştüğünü ve sosyalistlerin sadece bir sol muhalefet teşkil etmekle yetinmeleri gerektiğini iddia ediyorlardı. Partinin devrimci kanadını teşkil eden bolşeviklerin lideri olan Lenin, Menşevik tezine karşı çıktı. Lenin'e göre, Rus burjuvazisi burjuva demokratik devrimi sonuna kadar götürmeye niyetli değildi. Yarı yolda feodal unsurlarla uzlaşması mukadderdi. Onun için Rus toplumunda sonuna kadar devrimci biricik sınıf olan proletarya, köylü ile ittifak kurarak (yani köy küçük burjuvazisi ile birleşerek) burjuva demokratik devrimin başına geçmeli ve bu devrim onun hegemonyası altında gerçekleşmeliydi ki yarı yolda durulmasın. devrim tamalanarak sosyalist devrimin eşiğine varılabilsin. Oysa burjuvazinin en çok korktuğu şey o eşiğe varılmasıydı. Barikatlarda savaşan, kanını döken proleteryanın, «devrim henüz burjuva devrimidir» düşüncesiyle öncülüğü, kendi rızasıyla, burjuvaziye terketmesi vahim bir hatâ olurdu. İşte bu kitapta Lenin, burjuva demokratik devrimde oportünist Menşevik taktiğini çürütmekte. bunu burjuvaziye teslimiyet taktiği olarak nitelendirmektedir.

Yalnız Menşevik basın değil, liberal burjuva basını da Lenin'in bu tutumundan ötürü kınamış, onu marksizmin ilkelerine aykırı hareket etmekle suçlamıştır. Tarih, kimin gerçek marksist olduğunu ve kimin olmadığını göstermiştir.

Devrimde strateji konusunun sık sık tartışıldığı bugünün Türkiye'sinde «İki Taktik» bizim için özellikle ilginç olan bir kitaptır. Kitaptan şu pasaj bir sosyalist örgütün biri asgari, öteki azamî programı olması gerektiğini bilmeyen ve ne kadar aşırı istekler ileri sürülürse o ölçüde keskin sosyalist olunacağını sananlar için son derece önemlidir:

«Ve nihayet belirtelim ki geçici devrim hükümetine asgarî programımızı uygulama görevini yükleyen karar azamî sosyalist devrimi gerçekleştirmek için iktidarın ele geçirilmesi yolundaki anarşistçe saçma telkinleri de etkisiz hâle getirmek olur. Rusya'nın ulaşmış olduğu iktisadî gelişme (objektif şartlar) ve geniş proleterya yığınlarının ulaşmış oldukları bilinç ve örgütlenme derecesi (objektif şartlarla kopmaz bağları olan sübjektif şartlar) işçi sınıfının şu anda ve tam olarak kurtuluşunu imkânsız kılmaktadır. Ancak en kalın kafalılar şu anda gelişmekte olan demokratik devrimin burjuva köklerini inkâr edebilirler; ancak en saf iyimserler işçi yığınlarının sosyalizmin amaçları hakkında ve bu amaçlara ulaşmak için tutulacak yol hakkında henüz pek az şey bildiklerini unutabilirler. Ve hepimiz inanıyoruz ki işçilerin kurtuluşu, işçilerin kendilerinin eseri olacaktır; yığınların bilinci ve örgütlenmesi olmadan yığınları hazırlamadan ve eğitmeden, bir sosyalist devrim söz konusu olamaz. Sosyalist devrimi geciktirdiğimiz yolunda anarşistçe itirazlara karşılık olarak şunu söylüyoruz: Biz, sosyalist devrimi geciktirmiyoruz, biz biricik doğru ve güvenilir yol dan, demokratik cumhuriyet yolundan sosyalist devrime doğru ilk adımı atıyoruz. Kim sosyalizme siyasî demokrasi dışında başka yoldan varmak istiyorsa, hem iktisadî bakımdan, hem siyasî bakımdan ister istemez saçma ve gerici sonuçlara varır. Eğer bir gün, işçiler bize, azamî programımızı niçin uygulamıyoruz diye sorarlarsa, kendilerine demokrasiye bağlanmış olan halk yığınlarının sosyalizme henüz ne kadar yabancı olduklarını, sınıf çelişkilerinin henüz ne kadar az gelişmiş bulunduğunu, proleterlerin örgütlenmesinin henüz ne kadar yetersiz olduğunu göstereceğiz. O halde, bütün Rusya'da yüzbinlerce işçiyi gidin örgütlendirin, milyonlarca emekçinin programımızı desteklemesini sağlayın! Bunu yapmayı deneyin ve anarşistçe boş palavralarla yetinmeyin ve o zaman hemen göreceksiniz ki bu örgütlendirme ve bilinçlendirme işinin, bu sosyalist eğitim işinin başarısı, demokratik devrimin eksiksiz gerçekleştirilmesine bağlıdır.» (Sayfa 20 - 21)

Millî Demokratik Devrimi yeteri kadar sosyalistçe bir stratejinin sonucu saymıyanlar, «Sosyalist Türkiye!» diye ne kadar çok bağırırlarsa Türkiye'nin o kadar çabuk sosyalist olacağını sananlar bu satırlar üzerinde uzun uzun düşünmelidirler.

Sanat SOKAK TİYATROSU

R. G. Davis

Aşağıdaki yazıyı kaleme alan R.G. Davis, San Fransisco'da temsiller veren bir «Hareket Tiyatrosu'nun yöneticisidir. Dünya tiyatrosundaki gelişmeleri izleyen okurlarımızın yazıyı ilgiyle okuyacaklarını umuyoruz.

Son yıllarda, amatör tiyatroya büyük bir dinamizm katan yeni bir tiyatro türü gelişmiştir: Sokak tiyatrosu. Almanya'da, Amerika'da, İngiltere'de uygulanan bu yeni tiyatro türü, yurdumuzda da gelişmeye aday görünmektedir. Geçenlerde, Boğaz Köprüsünü konu olarak alan bir Hareket Tiyatrosu, gecekondu semtlerinde oynarken polis baskınına uğramış ve sanatçılar nezarete alınmışlardır.

Düşük kiralı bir salon tutun. Bu salon, terkedilmiş bir kilise, ya da bir ambar, eski bir garaj olabilir. Provalar ve kapalı havalarda temsiller vermek için böyle bir salona gereksinme vardır. Yönetici bekârsa, yatağını buraya sermesinde de yarar bulunur.

Kadronuzu kurarken, rol kesecek komedyenler değil, yaşıyan insanlar arayınız. Sahneye çıktıkları zaman, insanı sarsan, kendine özgü yanları olsun. Metin konusunda da aktörlere uygun düşecek şeyler arayınız. Bırakın tulûata kaçsınlar, metni kişiliklerine uydursunlar. Zihinlerini ve kişiliklerini özgürce ortaya koyup boyutlarını genişletsinler.

Bu açıdan, Komedia dell Arte açıklığıyla, maske ve müzik kullanılışı sayesinde kazandığı renkli havasıyla, komik unsurlarıyla, basit bir sahnenin arkasına gerilen fon resmi önünde oynayabilmesi kolaylığıyla; tiyatronuz çok elverişlidir. Salonda oynarken parlak ışıklar kullanın; dışarda Allah ne verdiyse...

Açık hava temsilleri için, Cumartesi - Pazar günleri, kalabalık yerleri, örneğin parkları seçin; çimen üzerinde iyi olur. Aslında, parkta mı, çayırda mı, yoksa arsalarda ya da köşebaşlarında mı oynanacağını siz araştıracaksınız. Yâni halk neredeyse siz orada! Bu iş için, «3,5 m. X 4,5 m.» lik sekiz parçalı portatif bir sahne edinin. Arkaya gereceğiniz bezi taşıyacak sırıkları kazık üzerine monte edeceksiniz. Yarım tonluk bir kamyon kiralayıp bunları peşinizde gezdirirsiniz. Güneş ışığı seyirciye değil, sahneye doğru olmalı. Temsil öncesi, mahalleleri davul zurnayla dolaşın, herkesin diline sakız olmuş ezgiler çalın, oyunlar oynayın, ısınma idmanları yapın.

Komedia dell Arta tarzında takılan maskeler, oyuncunun söylediği sözleri destekliyecek biçimde, anlamlı hareketlerle değerlendirilmelidir. Sözler, sokağın gürültülerine rağmen onbeş metreden rahatça anlaşılmalıdır.

Seyircileri yaş yerlere oturtmayın, dar yerlere sıkıştırmayın. Temsil bir saati geçmesin, tempo hızlı olsun. Temsil sırasında beklenmedik olaylar, köpek havlamaları, kilise çanları, çocuk ağlamaları olduğu takdirde, bunları bile oyunun akışına sokmaya çalışın. Diyelim sahnede bir kovalama varken, polis arabaları geçerse, canavar düdüklerini işe yarar hâle getirin.

Eski devrin gezginci masalcıları da bizim için ilginç bir tarz sağlıyabilir. Eski masal metinlerini yeniden alıp komik unsurlar katmak ve devrimize uygulamak gerekir. Masallardaki Arap maskesi, o üslûba bağlı kalınırsa çok etkilidir. Oyundaki müziği oyuncular bizzat sahnede icra etmeli.

Tecrübesiz oyuncularla oynanırken, onlara karakterlerine uygun roller vermeli. Kısa provalar yapın, ama sık çalışın ve bir yandan temsil verirken bir yandan da provaları sürdürün. Ayrıntılar üzerinde titiz olun; Ahım şahım birşey çıkmasa bile, hiç değilse son temsil ilk temsilden ileri olsun!

Bir ressamdan, fon olarak kullanacağınız bezin bezenmesini, bir heykeltraştan dekor olarak kullanacağınız aksesuarın hazırlanmasını isteyin. Kostümler bit pazarından sağlanabilir. Yazarlara, şairlere, militanlara, size herhangibir konuda bir metin ya da bir program çırpıştırıvermeleri için başvurmaktan çekinmeyin.

Aktörlerin parasını, temsilden sonra topluyacağınız parsa ile ödiyeceksiniz. Hesap defterlerini bütün arkadaşlar incelemeli. Her satın aldığınız şeyin bedelini ödeyin. Gurubunuzun şevkli çalışmasına engel olan ilkelerden sapma olmazsa, aktör arkadaşlar aldıkları paranın azına çoğuna bakmazlar.

İlk adımlar tabii telâş ve bozukdüzen içinde atılacak. Uzun etekli tedbirler alma olanağı bu dönemde pek olmaz. Daha sonraları seyirci kütleniz oluştukça, klasik anlamda temsiller verebilecek hale gelirsiniz. Bence kısa oyunlar seçilmeli. Öyle ki, bir tek dekorla ve az aktörle iş yürüyebilsin:

Başlangıçta sermayeniz olmıyacağı için, her iş adamının geçtiği yoldan geçiniz: Gerekli malzemeyi asılarak isteyin, olmazsa alın götürün. Ödünç alın, kendiniz yapmaya çalışın. Başka tiyatrolardan kirayla malzeme almaktan çok kaçınmalı.

Bizim «Gerilla Tiyatrosu», temsillerine seyirci bulmak için bir yandan Vietnam Komitesi, Şiddet Aleyhtarları Komitesi, Irk Eşitliği Komitesi gibi ilerici kuruluşlarla, öte yandan bazı hayır kuruluşlarıyla ortak gösteriler düzenlemekte ve geliri paylaşmaktadır.

Oyuncuların aylığını ödiyebilmeniz, sürekli olarak ilgi topluyacak prodüksiyonlar hazırlamakla mümkündür. Ama tiyatro etkinliğinizi destekliyecek başka etkenler de bulunabilir: Birinci bölümde tiyatro prodüksiyonu yer alır, ardından uygun bir film, ya da bir şiir matinası düzenlenir vb. Para ve enerjiden tasarruf etmek istiyorsanız, yaman bir örgütleyici olmalısınız.

Tiyatro yoluyla düzeni eleştirmek için, tiyatronuzun iyi olması şarttır. Ancak iyi tiyatro kütlelere belirli bir mesaj iletebilir. Ama «Sol Tiyatro» hareketiniz bir kere başladı mi, artık fazla titizlenmeye de vakit yoktur. Karşınızdaki güçler öyle silahlara sahiptir ki, bir küçük açığınızı yakalasalar, pestilinizi çıkarırlar. Bize, uzun soluklu olmaktan ve atıldığımız mukavemet yarışında hem kaliteli, hem de sık sık yenilenen bir programla mücadelemizi sürdürmekten başka çıkar yol kalmıyor.

Yolumuz uzundur, ama davamız haklı, eylemimiz kararlı, amaçlarımız canlı olduğu için, üstesinden geleceğiz. Yüzlerce erkek ve kız, yaşamalarının anlamını ortaya koyacak eylemi arıyor. Bu da bizim «Gerilla Tiyatrosu» eylemidir.

(Amerikan Tulane Drama Rewiew'dan)

BİR KURTULUŞ SAVAŞÇISININ MEZARINDA

Metin DEMİRTAŞ

Bu yıl ELMALI köylüleri ağalara inat, devlet tarafından kurutulmuş göl yatağına ekim yapmışlardı. Fakat ağalar baskın çıktı. Ekinler daha başakken ağaların traktörleriyle imhâ edildi. Binlerce dönüm ekin ve binlerce kilo buğday heba edildi. Ağalar bu işi yaparken hükümetten ve jandarmadan destek gör düler. Hattâ kitabına tam uydurmak için müftüden (Bu ekinleri imhâ etmek vaciptir) diye icazet çıkarttıkları da söylentiler arasındadır.

Sözün kısası bu kış köylüler öküzleri, kadınları, çocuklarıyla açlığa mahkûm edilmişlerdir.

Halka dönük, fıkara halktan yana, bütün devrimci güçlere hallerini arzeder ve bu şiirimi o köylerde yaşayan KURTULUŞ SAVAŞI GAZİLERİNE sunarım.

Toprak der dururdun sağlığında
Ama hiç toprağın olmadı senin
Şu yattığın yerden başka

Ve ben nice aldatılmalardan sonra
Dayanılmaz bir gerçeğin kahrında
Düşünüyorum kimin için

Kime karşıydı senin savaşın
Ve bakılsa namlusundan
Emperyalizmin bozgunu görülür

Bir Kocatepe sabahında
Ama gel gör ki o imkân
Paslanmış duruyor şimdi duvarda.

Aybar ve arkadaşları azınlıkta bir Parti iktidarıdır

TİP (III) Kongresi

A. Başer Kafaoğlu

Bundan tam 4 yıl önceleri bugün hâlâ partide bulunan namus ve şeref sahibi bir üye, bir davranışı jurnâlcilikle bir tutarak Aybar ve TİP yöneticilerini uyarıyordu. Jurnâlciliğe benzetilen bu davranış NİYAZİ AĞIRNASLI'nın polise ihbar niteliğindeki ithamlarla teşhir edilmeye yeltenilmesiydi. Bugünlerde TİP. Genel Başkanı ve yöneticilerine karşı çıkan ünlü bir yazar da partiden soğuyuş sebebini buraya bağlamaktadır. Gerçekten AYBAR'ın daha düne kadar en yakın çalışma arkadaşı olarak tanıdığımız bir kimseyi Sovyetçilik, Marksçılık ve Lenincilikle belirleyen bir jurnâl zaptını kürsüden okuyuşu, kelimelerle anlatılamıyacak derecede iğrenç bir taktiğin yeni ve en son uygulamasıydı. Hareket o kadar iğrenç idi ki, TİP Genel Merkezine son derece yakınlığı bilinen ANT dergisi bile bunu buruk bir ifadeyle anlatıyordu. Aybar birkaç sayı önce açıkladığımız taktiğini gene uygulamış ve muhaliflerini sosyalizm ile polis arasına ge ne sıkıştırmış, «Onlar illegal ben legal» demeye getirmişti. Tutucu çevrelerin ümit bağladıkları ve fazlasıyle sevdikleri bu çalımlı, gösterişli, bilim ve kitapla başı hoş olmayan Genel Başkan'ın bu kez taktiği kendine pahalıya mal oldu.

Daha düne kadar Aybar'ın faşist par ti yönetim yöntemlerinin bütün sorumunu taşıyan bir liderin yönettiği muhalif liste, delege oylarının % 40'ını alarak Aybar'ın çalımlı pozlarını kendine haram etti. Ezici bir zafer kazanmış edası içinde olan Aybar ve Sendikacılar - Ağalar grubu bütün keyiflerini sadece 20 fazla oya borçludur. Bu 20 delege Sadun Aren'in listesini Aybar'ın listesine tercih etseydi, Aybar Genel Yönetim Kurulunda 22-19 azınlıkta kalacaktı. Türkiye'de hiçbir parti lideri zaferini bu kadar sayıca az delegeye borçlu değildir.

Diğer bir gözlem şudur. TİP içersinde doğru savaş çizgisini kabul ederek ayrı liste düzenleyen bir Devrimci grup, azımsanamıyacak sayıda oy almıştır. Bu oylar hesaba katılırsa Aybar'ın Ağa ve Sendikacı arkadaşları azınlıkta bir parti iktidarıdır. Ezici çoğunlukla «taban bana hak verdi» diyen M. Ali Aybar aslında yumrukları havayı döğen bir boksör durumundadır. Aybar'ın nicelik ölçüsünden yenilişi yanında, nitelik açısından yenilişi daha da belirgindir. Listesine aldığı tek tarafsız bilim adamı kendisiyle, ne nedenle olursa olsun, çalışmayı reddetmiştir. Aybar'ın seçilen Genel Yönetim Kurulu üyesi arkadaşları şunlardır:

1 —) Tarık Ziya Ekinci ve arkadaşları — Tarık Ziya Ekinci, Yahya Kanbolat, Naci Kutlay, M. Ali Arslan, Kemal Burkay, Tahsin Avcı, Mehdi Zama, Burhan Cahit Ünal ve Suat Aksoy (Tam 9 kişi)

2 —) Rıza Kuas — Kemal Türkler çevresi: Rıza Kuas, Kemal Türkler, İbrahim Çetkin, Şinasi Kaya, Kemal Sülker, Rahmi Eşsizhan, Celâl Beyaz, Şaban Yıldız ve sonradan bu grubun çizgisine girmesi kuvvetle muhtemel Kemal Nebioğlu, İlyas Başyılmaz, Şevki Erencan (11 kişi).

3 —) Sadun Aren listesinden girenler: Sadun Aren, Yılmaz Yazoğlu ve Şaban Erik.

4 —) Şimdilik bir gruba bağlı olmayanlar.

Her yönetim kurulunda bazı gruplar mevcut olabilir. Ancak bunları meydana getiren fikir ve kanaat yakınlığıdır. Oysa TİP'te çoğunluğu elinde tutan Sendikacılar grubu ile Tarık Ziya Ekinci grubunu birbirine yakın tutan etken, ki şisel ya da ailevî yakınlıklar ya da meslek dayanışması — Sendikacı dayanışması — dır. Bir tek şu görünüş, her tür lü ciddiyetten uzak, ceberut ve jurnâli seven bir Genel Başkanın Sosyalist bir partiyi nereye götürebileceğini en iyi şekilde göstermiştir. TİP bünyesini geçen sayılardan birinde eleştiren yazımızda, bu sebeple TİP'in tarihi görevini yerine getirmesi konusunda şüphe göstermiştik. Çünkü, Aybar ile etrafını çeviren oportünist yönetici kalabalığının, parti içi iktidar elinden kaçmaya başlayınca nelere girişmiyeceklerini bilemeyiz. Ve çünkü, burjuva partileri dahil Türkiye'de hiçbir parti bu kadar yakın çıkarlar veya ailevî yakınlıklarla bir araya gelmiş bir yönetici grubuna sahip değildir. Ama burada TİP'e hiç karşılıksız ve bir şey beklemeden giren sevgili sosyalist kardeşlerimize hiçbir tarizde bulunmaya hakkımız yoktur.

TİP yöneticileri ve üyelerinin en az kafa yordukları konu şüphesiz teşkilâttır. Oysa sosyalist partinin esası sosyalist ideoloji çevresinde örgütlenmiş bir topluluk olmaktadır. Sosyalist ideolojinin bazı gereklerinin partiye ait belgelerde veya parti yetkililerince ifade edilmiş olması aslında bir partiyi sosyalist yapmaya yetmez. Asıl olan partinin teşkilâtlanmış olması ve bu teşkilâtın ideolojiye uygun bir bünye taşımasıdır. Bu bünyeye gelinmek için, her üyeye görev ve yetki düşer. TİP yöneticileri nedense baştan beri üyelere dayalı bir parti kurmaya ve bu üyeleri etkin bir öğretim yöntemiyle yetiştirme yoluna gideceklerine, gösterişli ve kapitalist partilerin baş vurdukları meydan ve sokak kalabalıklarına, burjuva basını ve radyosu ile hitabetmekle yetindiler. Üyeleri yetiştirmek şöyle dursun, yetişen üyelere karşı çıktılar.

Burada da böyle oldu. Düşünen kafalar ya ağızlarını açar açmaz sindirildi, ya da partiden üyeler ve taraftarlar soğudu. O kadar soğudu ki bakın geçen haftaki ANT dergisi ne yazıyor.

«Türkiye İşçi Partisinin üçüncü büyük Kurultayı (kongre denilmek istenmiş) Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor salonunda toplandı... En gerilimli anlarda bile dinleyici sıralarının yarı yarıya boş olması parti sorumluluları için gerçekten düşündürücü bir durum idi.» Derginin tabiatiyle hakkı vardı. TİP, hoşa gitmeyen otoriter ve düşüncesiz yöneticileriyle üye ve taraftarlarının ilgisini büyük ölçüde yitirmiştir.

Bu kongreden önce İstanbul ilçe kongrelerinde ve il kongresinde de bu durum aynen görülmekte idi. Üye ilgileri kayboldukça parti meflûç hâle geldikçe, bu hâle sebep olanlar iki şey yapmaktadır.

a) — Kabahati bugüne kadarki sosyalist uygulamalarda bularak, sosyalizm çeşitleri icat etmeyi denemektedirler.

b) — Üye dayanağı yerine kapitalist partiler gibi «nüfuzlu üye» dayanağı aramaktalar. İşte burada doğulu eşraf ile eskiden beri partinin tutucu ve oportünist kanadını teşkil eden Sendikacılar, jurnâlci liderin imdadına yetiştiler. Bu şekliyle ve asıl bu bünyesiyle parti, sosyalizmden tedavisi çok güç bir şekilde sapmıştı. Malatyad'a yapılan 2. Büyük Kongreyi izleyen temizlik dedikleri hareket, partiye ve üyeye hak tanımak, sade üye ile nüfuzlu üye ayırımını ortadan kaldırmak istiyenlerin partiden koparılışı idi. Aybar jurnâlci üslûbuyla işte bu gerçeği gözden saklamış, Ağa ve Sendikacıların vesayeti altında bir tedavisi imkânsız hasta meydana çıkmıştır. Bu bünyede hastalığa karşı çıkacak durumlar Aybar'ın maruf tabiriyle «ufunet yuvaları» birer birer tasfiye edilecektir

TÜRK SOLU: Haftalık Gazete • Sahibi: Şerif Tekben • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Bora Gözen • İdare yeri, Yazışma ve Abone Adresi: Babıâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon: 27 39 61 • Ankara Temsilciliği: Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A • Dizgi tertip: Yüksel Matbaası, Basıldığı Yer: Uğur İş Matbaası İstanbul Dağıtımı: Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel: 27 89 49 • Ankara Dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi • Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman, İzmir • Yıllık Abonesi: Yurt içi 40 TL., Avrupa uçak: 80 TL., Amerika uçak: 170 TL., • İlân santimi 20 TL., Yayın İlânları % 50 indirimlidir.